Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институти
КУТУБХОНАСИ

ҲУРРИЯТ

МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

7 - 13 июнь 2000 йил

23 (176) - сон

Чоршанба кунлари чиқади

1996 йил декабрдан чоп этила бошлаган

Яна футбол ҳақида:

Мамлакатимизнинг етук жамоаси бўлган "Пахтакор"нинг кўрсатаётган ўйинлари футбол мухлисларини хушнуд этмаётганлигини ҳамма кўриб турибди!

2-БЕТ

Диний экстремизмнинг энг даҳшатли кўринишларидан бири Салиб урушлари эди

Севил шахридаги бир суд мажлисининг ўзида 600 айбланувчи ўлимга ҳукм қилиниб, оловда куйдирилган

3-БЕТ

"ҲУРРИЯТ" "эфир"ида "Ёшлар" радиоканали !

4-БЕТ

БЎЛАЖАК МУАЛЛИФГА ТЎЙИХАТ

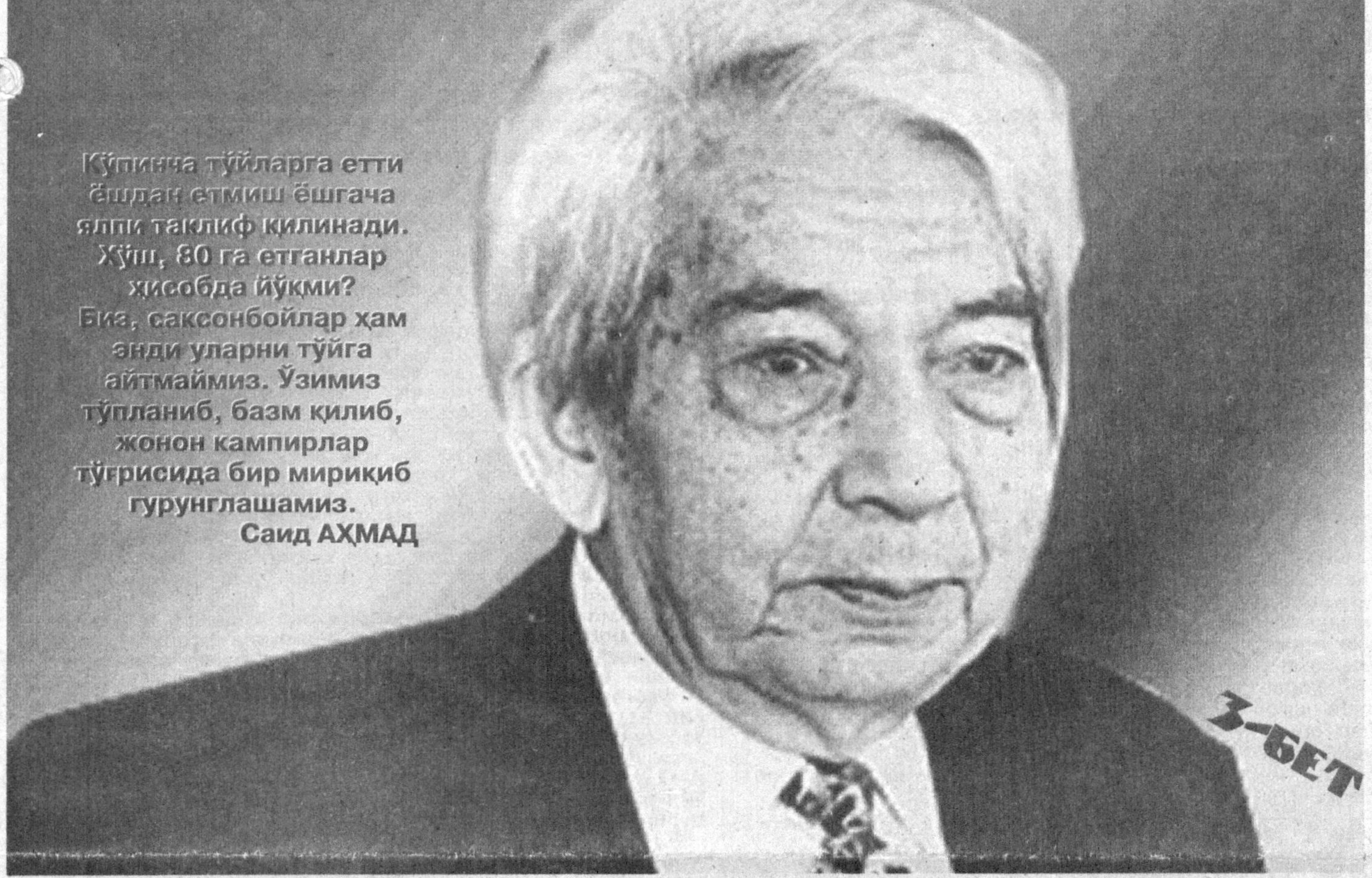

Саид Аҳмад ота!

Саксонни "урган" чол нималар ва кимлар ҳақида гаплашади, деган мужмал саволга шу кунларда қўлма-қўл бўлаётган таклифномангизни ўқиб жавоб топдик. Унда, "Саксонбойлар тўпланиб, базм қилиб, жонон кампирлар тўғрисида бир мириқиб гурунглашамиз" деб ёзибсиз. Қариликни бўйинга олганингиз қайдаю, жонон кампирлар тўғрисида гурунглашишни канда қилмаганингиз нимаси?

Сиздек кўпни кўрган оқсоқол сир бой бермай туриб тилдан илинганингизни қаранг. Дастурхондан волидол, раунатин аримайди дейсизу, тағин "икки сергак медҳамшира"ни навбатчиликка шайлайсиз. "Биринчи муҳаббат"ни ёдга оласиз.

Инсон ҳаётининг, изтиробларга тўла кўнгил ҳақиқатларининг айнан ўзгинаси эмасми шунинг ўзи?! Яхши ёзувчи, халқ ёзувчиси, Қаҳрамон ёзувчи ҳатто ёлғон ёзмоқчи эса-да, рост ёзиб юборишининг исботи эмасми бу?

Саид Аҳмад ака! Сиз мамлакатимизнинг ман-ман деган журналистларига ҳам Устозсиз. Унда-бунда Матбуотчилар кўчасидаги газетачилар уйига келиб қолсангиз ҳар ёқдан "торт-торт" бўлиб талаталадан базўр қочиб қутуласиз. Қўлингиздаги қўлёзмани илиб кетадиган олғирлар орасида биз "Ҳуррият"чиларга омад кулмай турибди ҳозирча. Ҳечқиси йўқ, "Ҳуррият" Сиздек бўлажак муаллифини сабр-тоқат ва эҳтиром билан кутишда давом этаверади. Чунки Қаҳрамон адибнинг кўнглида ҳур сўзлар борлигига муқаррар ишонади.

Устоз! Сизга ҳам "ота", ҳам "ака" деб мурожаат қилдик. Бу, бежиз эмас. Биз бошбуртдаги рақамларга ишонмаймиз, Сиз ҳам уларга чалғиманг. Омон бўлинг, илоё, оқсоқол бўлиб юраверинг, Устоз бўлиб ёзаверинг. Абдулла Қаҳҳор "Саид Аҳмад тенгқурлари орасида ялтираб турибди" деб ёзган эдилар, Сиз ҳамон шогирдларингиз, укаларингиз, невараларингиз орасида ҳам ялтираб турибсиз!

"ҲУРРИЯТ"ЧИЛАР

КУЧ — БИЛИМ ВА АДОЛАТДА

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Халқ таълими вазирлигининг қўшма буйруғи ва Республика талабалар олимпиадаси ҳақидаги низомга асосан Тошкент давлат юридик институтида ҳуқуқшунослик мутахассислиги бўйича конституцион ҳуқуқ, фуқаролик ҳуқуқи, жиноят ҳуқуқи, халқаро ҳуқуқ ва мусулмон ҳуқуқи асослари ўқув фанларидан Республика талабалар олимпиадасининг якуний босқичи бўлиб ўтди. Унда мамлакатимизнинг нуфузли олий ўқув юртларидан ташриф буюрган ёш иқтидорли ҳуқуқшунослар ўзаро беллашдилар.

Беш фан йўналиши бўйича ўтказилган беллашувнинг якуний натижаларига кўра Беҳзод Мўминов (ИИА), Элдор Файзуллахўжаев, Ирода Жўраева, Шоҳида Қорахўжаева (ТДЮИ) ва Виктория Поставцевалар (ИИА) мутлақ ғолиб деб топилиб, фахрли биринчи ўринни қўлга киритдилар. Иккинчи ўрин Мақсуд Маманов, Улуғбек Ханаев, Зарина Сулейманова (ТДЮИ) ва Улуғбек Муродов, Нигора Ҳамдамоваларга (ИИА) насиб этди. Бир-биридан билимдон ва топқир талабалардан Муҳаммадилло Чўтбоев ва Лазиз Жалолов (ИИА), Жўрабек Ҳамидов (СамДУ), Беҳзод Маҳмудов (Гулистон) ҳамда Арслонбек Жанаковлар (Нукус) учинчи ўринга сазовор бўлдилар.

Умумкомандалар ўртасидаги мусобақаларда эса Тошкент давлат юридик институти биринчи, Республика Ички ишлар Академияси иккинчи, Нукус давлат университети учинчи, Самарқанд ва Гулистон давлат университетлари тўртинчи ўринга муносиб кўрилди.

Илмий маърузалар бўйича ўтказилган ғолиблар танлови янада қизғин тус олди. Талабалар ўзларининг нималарга қодирлигини, сермулоҳаза ва ўткир фикр эгаси эканликларини рўйрост кўрсатдилар. Илмий маърузаларда Дармонжон Азезова (ИИА) биринчи, Шоира Ҳайдарова (ТДЮИ) иккинчи, Азат Саидов (Нукус) учинчи ўринни олишга муваффақ бўлдилар.

Буюк саркарда бобомиз Амир Темур "Куч — адолатда" деганлар. Бизнинг замонамизда куч адолат билан бирга билимда эканлиги ҳеч кимга сир бўлмай қолди. Қайсики халқнинг фикри теран, маънавияти юксак экан — ўша халқ қудратлидир. Ушбу олимпиададан кўзланган мақсад ҳам, кутилган натижа ҳам шундай эди.

Гулчеҳра ХЎЖАНОВА,
Тошкент давлат юридик институти ўқитувчиси

ХАБАР

ОАВда ОРОЛ ТАШВИШИ

Оролни муҳофаза қилиш халқаро фонди ЖЕФ агентлиги ташаббуси билан Тошкентда ўтказилган "Оммавий ахборот воситалари жамоатчилик фикрини шакллантириш йўлида" мавзуига бағишланган уч кунлик семинар-машғулотда Марказий Осиё республикаларидан ташриф буюрган мутахассислар, журналистлар давримизнинг энг долзарб ва ғоятда муҳим муаммоси – Орол денгизи ҳавзасида сувдан оқилона фойдаланиш билан боғлиқ муаммоларга доир бири-биридан қизиқарли маърузалар тингладилар, ўзаро фикр ва тажриба алмашдилар. Семинарни халқаро эксперт Роберт Фергусон, мазкур муаммони ўрганиш В гуруҳи директори Қодирбек Бозов кириш сўзи билан бошлаб бергач, унга оммавий ахборот воситалари бўйича халқаро эксперт Рик Флинт етакчилик қилди.

Факт ва рақамларга бой бўлган машғулот йиғилишларида Тожикистон, Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон вакиллари тажриба алмашдилар, шунингдек, турли соҳа мутахассислари долзарб мавзуларда маърузалар қилдилар. Тадбирдан кўзланган бош мақсад – муаммони ҳал қилишда оммавий ахборот воситаларидан самарали фойдаланиш, кенг аҳоли тафаккурида сувга бўлган оқилона муносабатни шакллантиришда миллий-маҳаллий қадриятлар ва ҳоказо анъаналарни сафарбар этишнинг хилма-хил усуллари қўл келиши алоҳида тилга олинди.

Халқаро семинар бугун ўз ишини ниҳоясига етказди.

МУХБИРИМИЗ

НАШР

"ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТЧИЛИК САРИ"

"Ўзбекистон" нашриётида газетамизнинг фаол муаллифларидан бири Мавжуда Ражабованинг **"Ҳуқуқий давлатчилик сари"** номли китобчаси чоп этилди. Кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган ушбу китобчада ҳуқуқшунос олима республикамиз давлат ҳокимияти тизими, қонун чиқарувчи, ижро этувчи ҳамда суд органлари, шунингдек, назорат органи сифатида прокуратуранинг бугунги кундаги фаолияти хусусида атрофлича фикр юритган.

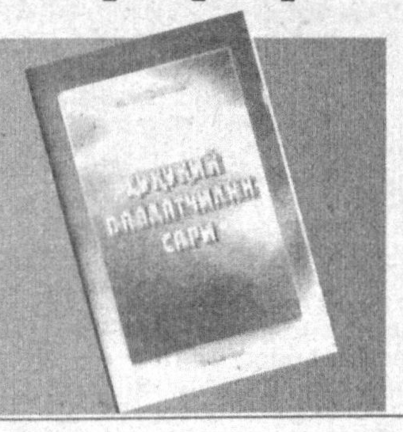

Ўзига хос жиҳати шундаки, қўлланмада қонунчилик тизимини мукаммаллаштиришга хизмат қилувчи бир қатор асосли таклифлар ҳам ўртага ташланади. Бу борада "Судьялар мустақиллиги — суд-ҳуқуқ тизимидаги ислоҳотлар асоси", "Прокурор назоратининг конституциявий асослари" ҳамда "Суд-ҳуқуқ тизимидаги ислоҳотларда прокуратуранинг ўрни" деб номланган мақолалардаги фикрлар, айниқса, эътиборлидир.

Шунингдек, қўлланмадан муаллифнинг Швеция ва Миср Араб Республикаси қонунчилик тизимини тадқиқ этиш борасидаги илмий изланишлари ҳам ўрин олганки, бу китобхонларга Ўзбекистон қонунчилигини хорижий давлатлар қонунчилиги билан қиёслаш имкониятини беради.

Ҳуқуқшунос олиманинг мазкур қўлланмаси қимматли маълумотлари билан китобхонларда катта қизиқиш уйғотади, деган умиддамиз.

Умида ИСМОИЛОВА

S O S !

1-ҚАВАТ — ТУНГИ БАР

Юқори қаватларда хотиржам яшаш мумкинми?

Шундай манзарани кўз ўнгингизга келтиринг: беш қаватли уйнинг иккинчи ё учинчи қаватида икки ё уч хонали хонадонда яшайсиз. Қариндош-уруғлардан бирортаси ёки нозикроқ таниш-билишлардан дил тортган оила аъзоларини меҳмон қиляпсиз. Табиий, топган-тутганингизни дастурхонга қўйгансиз, "биринчиси"га шўрва ё маставани сузиб келтирасиз. Катталар "олинг-олинг"ни бошлаганда меҳмон бола инжиқлик қила бошлайди:

- Э, шўрва ичмайман, кабоб егим келяпти...

- Жим, — дейди боланинг онаси мезбонлар олдида хижолат чекиб.

Бола қулоқ солмайди.

- Кабоб оберинг, дада-а, — деб ошкора хархашага ўтади у.

Мезбоннинг олови чиқади, кўзини қаёққа олиб қочишини билолмай, деразага қарайди, дераза тавақалари тақатақ ёпиқ, шунга қарамай кабобнинг ўткир ҳиди икки қават дераза ойнасидан, пардалардан ўтиб хонанинг ичини лиммо-лим тўлдирган.

Бу хонадон соҳиблари кабобхўрлик у ёқда турсин, кабобнинг исидан кўнгли алағда бўладиган даражага етган. Чунки...

Манзарани ҳақиқатда кўришни истайсизми, марҳамат, биз билан Тошкентнинг Ҳабиб Абдуллаев номли шоҳ кўчасига юринг, кунчиқарга томон кетаверишда чап томонда қатор уйлар келади: 87-, 89-, 95-, 97-, 99-уйлар. Бешови ҳам беш қаватли, бешови ҳам, янглишмасак, 66-йил зилзиласидан кейин эгизак болалардек "дунёга" келган (Ўша ерда яшовчиларнинг зорланиб айтишларича, шу чоққача дурустроқ таъмирланмаган). Ўттиз йилдан буён тинч-тотув яшаётган қўни-қўшнилар бозор иқтисодиёти шароитида онадан қайта туғилгандек... э, кечирасиз, оналарини қайта кўргандек бўлишяпти!

99-уйнинг зах босиб тўкилиб ётиши ҳам ҳолва бўлиб қолди, "Уйимизни таъмирлаб беринг" деб идорама-идора юриш ҳам кўнгилга сиғмай қолди. Ҳамма бало биринчи қаватни эгаллаган ишбилармонларда!

99-уйнинг биринчи қаватида "Домино" қаҳвахонаси бор. Кун ётоғига бош қўйиб, қушлар "қўноққа" чиққанида "Домино"да ўйноқи мусиқа бошланади. Мижозлар бирма-бир кела бошлайди. Ким "Домино"га, ким унга қўшни пивохонага "қўнади".

Сўнгги модада кийинган соҳибжамол қизлар хизматда, кўнгил истаганини муҳайё қилиб туришибди, хоҳланг — ичкилик, хоҳланг — сигарет, хоҳланг — таом, кабоб десангиз, ана, осмонга таралаётган ҳиди димоғни қитиқлаб, иштаҳани ёради. Ейсан, ичасан, чекасан, базми жамшид! Ўйин-кулги — ҳаммаси муҳайё, фақат...

- Пивохона ўлгурнинг ҳожатхонаси йўқ, — деди 99-уй ҳовлисида бизни ўртага олган чол-кампирлардан бири. — Подъездларимиз шиптирхонага айланиб кетди!.. Ярим тундан ўтади ҳамки, на пивохона, на қаҳвахона ёпилади!..

Суҳбатни мўйсафид отахон илиб кетди:

- Кўча томон деразалар мутлақо очилмайди, ярим кечасига довур уйқу йўқ. Шалоқ бақир-чақирлар, қизларнинг маст-аласт ҳиринг-ҳирингидан пичоқ суякка бориб етди.

Машиналарнинг сигналини айтмайсизми?!

Бошқа жойим бўлса, шу уйимни текинга ташлаб кетардим!..

97-уйнинг биринчи қаватида "Лотто 6/90" деб номланган ўйинхона бор экан. Ичкаридан овоз кучайтиргичда кимдир бўғиқ товушда "тўйбошилик" қилмоқда:

- Тише!.. Ой! Кимга айтвомман!.. Бўлди. Ҳамманинг қўлида борми? Начинаем-м!

Нима бошланар экан, деб шошилиб кирсак, қорачадан келган йигит пешвоз югуриб чиқди:

- Келинглар, акалар, бўш стол бор, ҳозир бошланяпти!

Биз тайсалладик, ўйин бошланди. Қарасак, ҳар бир столни тўрттадан ўспирин йигитчалар эгаллаган, ҳар бирининг олдида лотто "дастмоя"лари, чангал-чангал пул.

Ўйинхона эмас, нақ қиморхонанинг ўзгинаси!

Гапимизга ишонмай "Қайда?!" деб сўрайсиз-а, такрор айтамиз: Ўзбекистоннинг қоқ пойтахтида, Ҳабиб Абдуллаев номли шинам кўчадаги одамлар яшайдиган беш қаватли уйнинг биринчи қаватида! Буёғини ҳам айтайлик: Мирзо Улуғбек тумани ҳудудида, фуқаролар бу ўйинхона, сайисхона, кабобхонаю алкашхоналар дастидан шикоят қилавериб жонидан тўйган, додини айтишга бир зот тополмай асаблари қақшаб ўтиришибди!..

Адолат юзасидан айтиш керакки, туман ҳокимиятидан шикоятчилар ҳолидан хабар олгани келишган, биринчи қаватдаги "қўшни"лар огоҳлантирилган, "қўшни"лар огоҳлантиришга бўйсуниб уч-тўрт кунгача соат 22 дан сўнг "дўкон"ларини ёпишган, бироқ... соат 22 дан кейин савдо-сотиқ айни авжига чиққанда ишни тўхтатадиган анойи борми?!

Лоттохонадан чиқаётган гумбур-гумбурга миям отилиб кетай дейди!..

Бильярдхонадаги шарақ-шуруқдан кўнглим озиб, нафасим қайтади!

Болаларимиз, аёлларимиз қочгани жой тополмай қолишади!..

Туман ҳокимиятига балли, тартибга келтириш мақсадида келиб, ҳовли томондаги қариялар оқшомлари жон сақлаб гурунглашиб ўтирадиган шийпонларни бузиб кетишди, яъни ўзларича тартибга келтиришди, катта кўча томонда бўлаётган, ҳар куни давом этаётган бемазагарчилик билан эса ишлари йўқ!..

Тошкент шаҳар, Мирзо Улуғбек туман ҳокимияти диққатига! Манзил: Ҳабиб Абдуллаев кўчаси, 87-, 89-, 95-, 97-, 99-уй!!!

95-уйнинг биринчи қаватидаги "Лотос" қаҳвахонаси ҳали гавжумлашиб улгурмаган экан. Ярим қоронғи залда таралаётган майин мусиқа оҳанги беихтиёр ичкарига чорлайди кишини. Кетворган қизлар хизматда. Ташқарида, уйдан 10-15 қадам нарида кабобнинг кўмири ўт олаяпти.

Иттифоқо, қаҳвахона мудири чиқиб қолди. Хушмуомалалик билан бизни ичкарига таклиф қилди. Миннатдорчилик билдирдик (Аслида бунақанги қаҳвахоналарда ҳордиқ чиқаришни журналистга ким қўйибди!).

Мижозлар айтарли кўп эмас, — деди мудир. — Кечки ўндан кейин ёпамиз. Уйда яшовчиларга малол келтирмаймиз, уларга қўлимиздан келганича ёрдам қиламиз. Кабобми? Кабоб қўраси, ана, уйдан анча нарида, тутуни, ҳиди уйга урмайди..

Юқорига, уйнинг катта кўчага қараган деразаларига қараймиз — деразалар тақа-тақ берк, унинг устига қоронғи — ҳамма ўзини ҳовли томондаги хоналарига урган, шекилли.

87- ва 89-уйлар қўшалоқ экан. Тагида "Жамшид" кафеси, "Лайли" бари, "Марал" кафеси мижозларга эшикни очиб ўтирибди. Бильярдхона, пивохона шай. Шу қўшалоқ уйнинг остида 7-8 "точка"да спиртли ичимлик уриб сотиляпти!

- Соат 11 да пивохонани ёпамиз, жаримаси катта-да, - деди пивофуруш йигит.

- Соат 11 да ёпгани билан тарақтуруқ шиша ташиш ярим кечагача давом этади, - дейди шу уйда яшовчи пенсионер аёл. - Подъездимизга нафас олмай кириб-чиқишга мажбурмиз. Эркагу аёл пивохўрлар ҳожатхонага айлантириб юборди!..

...Меҳмон болани алдаб-сулдаб чалғитасиз, "иккинчи"га ул-бул қовуриб дастурхонга қўйганда, пастда ҳордиқ онлари "пик"ка чиқади:

- Тиқиб ташлайман-н!.. — деб бақиради маст-аласт товушда бирови.

- Помогите! — деб бақиради қизлар чинқириб.

- Э, онангни!..

- ...твою мать!..

Меҳмону мезбон аёл ўзини қўярга жой тополмайди, сиз эса аламдан қаватқават беркилган дераза ойналарини чил-чил синдиришдан ўзингизни базўр тиясиз.

Минг бир хижолатда кузатиб чиққан меҳмонларингиз зим-зимистон подъездда деворга пешонасини тираб, ароғу пивони аралаш чоптираётган кўлагалар ёнидан ўтиб кўчага ура қочишади...

Бу қаерда деб яна сўрайсизми? Горькийнинг "На дне"си бор-ку, "Тубанликда", ўша асаридан парча эмасми, дейсизми?

Ҳой, садағанг кетайлар, неча марта айтиш (ёзиш) керак, Тошкентда, Ҳабиб Абдуллаев кўчасининг 87-, 89-, 95-, 97-, 99-уйларида!!!

Фақат шу ердамикан?

Ана, бу бошқа гап! Мамлакатимизда нима кўп, кўп қаватли уйлар кўп. Кейинги вақтда нима кўпайди — бошқаларни сариқ чақага олмайдиган тадбиркору ишбилармон кўпайди. Нима авж олгандан оляпти? Ночной бар, бильярдхона, маишатхона! Овқатхона!

Ҳа, шундай, зинҳор кўнглингизга келмасин, ошхона қуриш бўйича Тошкент Гиннес китобига кирибди, деган овозалар болалади. Буни ҳасадгўйлар тарқатган, ҳар ким, ҳар бир кент эплаганини кўпайтиради, акаси! Чоғинг келмаса, қадам босма, тишингнинг кирини шимиб юравер! Бунақанги оромгоҳларга унинг ҳузурини биладиган киради. Нима, маънавият, одоб, болалар тарбияси, соғлом авлод дейсизми? Энсани қотирадиган гапларингни йиғиштир-э! Ана, тепадаги уйингга биқиниб олиб "Ахборот"ни томоша қилавер, маънавият дейсанми, ахлоқ-одоб дейсанми, ўша сафсатага ишониб ўтавер дунёдан!.. Нима қиласан, бизнинг мушугимизни "пишт" деб?!

Юқори қаватда уйларига биқиниб олганлар эмин-эркин телевизор кўришга зор, Ўзбекистон телевидениесининг энг долзарб ва муҳим кўрсатувлари биринчи қаватдаги "оромгоҳ"лардан кўтарилаётган шовқин-сурон, ўйноқи мусиқалар, сўкинишлар қаърида қоришиб кетади...

ТОМОШАБИН

Юқорида қайд этилган ҳар бир уйда яшовчи 10-15 тадан эркак-аёл билан гаплашдик, уларнинг ҳасратларига қулоқ тутдик, исм-шарифини айтган айтди, айтмаган айтмади. Айтганлари ҳам, "Газитга ёзмай қўя қолинглар" деб илтимос қилишди маъноли оҳангда.

Биз уларнинг илтимосларини ерда қолдирмадик ва худди ўшалар айтган маъноли оҳангга жўр бўлиб... исм-шарифимизни кўрсатмадик.

ҚИЁС

БМТ маълумотларига кўра, 1996 йилда жаҳон героин бозорида(!) Афғонистон "улуши" бир неча йил ичида 40 дан 75 фоизга ўсган. Турли манбаларга қараганда, мамлакатда ўтган йилнинг ўзида 4600 дан 4950 тоннага қадар опиум шираси олинган.

ЙЎҒ-Э!

Ойда ҳам... доғ йўқ

РАҚАМ

Ер юзи аҳолисининг ҳаммаси 420 миллион тонна тош босар экан

ҲУРРИЯТ
МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

ФИДОЙИ

БАНКИРНИНГ ШИОРИ – ҲАЛОЛЛИК!

"Алп Жамол банк"ни эшитмаган ким бор? Банк бошқарув раиси Ҳамидулла ҳожи Насруллаевни танимаган-чи?

— Ҳамидулла ака, банк тизимида узоқ йиллар меҳнат қилган тажрибали мутахассис сифатида айтинг-чи, мамлакатимиздаги бугунги банклар билан мустақилликка қадар бўлган банклар орасидаги тафовут нималардан иборат?

-Мамлакатимиздаги бугунги банклар билан мустақиллигимизгача бўлган банклар орасида жуда катта фарқ бор. Авваламбор, ҳозирги банклар жуда катта эркинликка эга бўлган мустақил банклардир. Илгари банклар собиқ СССР Давлат банки Бошқаруви томонидан чиқарилган йўриқнома, низом ва бошқа кўрсатмаларга асосан иш юритар эди. На республика, на вилоят ва на шаҳар банк бошқармалари ҳамда унинг бўлимлари ўша юқоридан келган йўриқномалардан четга чиқа олмас ва бирор бир масалани мустақил ҳал қила олмасдилар.

Истиқлолимиз туфайли ҳозир банклар жуда катта эркинликларга эга бўлиб, унинг ходимлари мустақил фикр юрита оладилар ва кўп масалаларни мустақил ҳал қилиш ҳуқуқига эгалар.

Биргина мижозларга кредит бериш масаласини олиб кўрадиган бўлсак, ҳар бир банк ўз кенгаши томонидан тасдиқланган ички кредит сиёсатига, кредит бериш низомига эга бўлиб, бу масалани ўзи ҳал қила олади.

Шунга ўхшаш ўз капитал маблағларини инвестиция қилиш, яъни акциялар сотиб олиш йўли билан корхоналар устав капиталларини шакллантириш ишида фаол қатнашиш ҳуқуқига эга. Ҳозирги банклар ўз фаолиятлари натижасида давлатга боқиманда бўлиб қолмасдан, ўз фаолиятлари учун ўзлари жавоб берадилар. Банк қанча кўп даромад келтирса, унинг акциядорлари ва ходимлари ҳам шунча манфаатдордирлар.

Шунинг учун ҳам ҳар бир банк ходими, унинг кенгаш ва бошқарув аъзолари банк ишини оқилона ташкил қилиб, маблағларни юқори даромад келтирувчи мақсадларига тўғри сафарбар қилиш ва ундан самарали фойдаланиш эвазига, пировардида эса юқори фойда олиш борасида иш юритади.

Ҳозирги банкларнинг олдингиларидан яна муҳим фарқи шундаки, банкни давлат тасарруфидан чиқариш, унинг устав капиталини шакллантиришда юридик ва жисмоний шахсларнинг фаол қатнашишидир. Хусусий тижорат банкларининг вужудга келиши эса бизнинг ҳаётимиз учун сенсация! Жуда катта ҳодиса!

— "Алп Жамол Банк" республикамиздаги обрўли хусусий банклардан ҳисобланади. Бошқа банклардан фарқли ўлароқ, бу ерда хизмат кўрсатиш маданиятининг юксаклиги, ходимларнинг ширин муомаласи аллақачон мижозлар ишонч-эътирофига сазовор бўлган, деб эшитамиз.

— Тўғри, бизнинг банк республикамиздаги энг ёш банклардан биридир. Шунга қарамай, ходимлар ўртасида ўзаро аҳиллик, бир-бирларига ҳурмат-иззат ҳамда ширин муомала асосида ишлашни одат қилиб олганмиз.

Шунингдек, ходимларимизнинг мижозларга нисбатан самимий муносабатда бўлиши, мижоз томонидан қўйилган масалани ўз вақтида, пайсалга солмай ҳал қилиши асосий бурчидир. Ходимнинг лавозими ва вазифасидан қатъи назар уни қадрлаймиз, зарурат туғилса, моддий ва маънавий ёрдам кўрсатамиз. Қолаверса, банкимиз жаҳон андозаларига мос келадиган барча техник жиҳозлар ва бошқа қулайликлар билан таъминланган. Ходимларимизнинг доимо яхши кайфиятда бўлишида мана шулар ҳам катта аҳамиятга эга. Буёғини сўрасангиз, бундай шарт-шароит нафақат ходимларимизга, ҳатто мижозларимизга ҳам жуда ёқади, мижоз бўлишга талабгорларнинг кўпайиши сабабларидан бири ҳам шудир эҳтимол.

— Кўпчилик сизни кечалари банкда қолиб ишлайдиган отахон дейишади. Сизни бунга нима мажбур этади: даромадми, мажбуриятми ёки касбга садоқат?

— Албатта, бу гапда жон бор. Қарийб, 27 йил Сирдарё вилоятида узлуксиз туман ва вилоят банк раҳбари бўлиб ишладим, вилоят кенгашига депутат этиб сайландим. Бошқа жамоат юмушларида ишдан ажралмаган ҳолда фаол қатнашдим. Ўша мустабид даврда партиянинг туманларга, колхоз-совхозларга вакил юбориб, улар иши устидан назорат ўрнатиш одати бор эди. Кўпинча мени ҳам у ёки бу туманга бириктириб қўйишарди. Натижада банкда ўз ишим билан тушгача ишлаб, кечгача бириктирилган хўжаликда юрардим. Шомдан кейин яна банкка қайтардим ва яна ўз ишимни охирига етказиш учун қадалиб ўтиришимга тўғри келарди.Банк иши ғоятда мураккаб ва нозиклигини айтмасам ҳам тушунасиз.

Шунга ўхшаш иш услуби Тошкент вилоят қишлоқ саноат банкида раҳбар бўлиб ишлаган 1988-1991 йилларда ҳам давом этди. Ўша-ўша асосий ҳужжатларни ишдан кейин қолиб, хотиржам кўришга одатландим. Ҳозир унчалик эмас, албатта.Табиийки, мени даромад эмас, касбга садоқат ва берилган вазифага нисбатан масъулият ҳисси кўпроқ шундай тартиб асосида ишлашга ундайди.

— Ҳамидулла ака, 45 йилдан зиёд банк тизимидек нозик ва серғалва ишда бенуқсон меҳнат қилиш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Шу маънода шогирдларингизга, умуман ёш ҳамкасбларингизга қандай маслаҳатлар берган бўлар эдингиз?

— Менимча, ёш банкирлар, умуман ёшлар ота-онага меҳр-мухаббатли, Ватанга садоқатли, ўз касбига масъулият билан ёндошадиган ҳалол инсон бўлишлари керак. Ҳалоллик – банкирнинг ҳаётдаги доимий шиорига айлансагина у ўз меҳнатидан барака топади, нонини ҳалоллаб ейди.

Суҳбатдош - Норали ОЧИЛ

ЖАВОБ

"МИННАТДАН ҚЎРҚАМАН"

"Ҳуррият", 3—10 май

"Ҳуррият" рўзномасининг 3—10 май сонидаги "Миннатдан қўрқаман" сарлавҳали мақоласида келтирилган ҳолатлар ички ишлар ходимлари томонидан кўриб чиқилди.

Журналистнинг мақолада келтирган "Яқинда уйимга Қаршидан меҳмон келди. "Отчопардан шу ерга етиб келгунимча 6 маротаба милиция ушлади. Бу қанақаси?" — деди меҳмоним уйга кирар-кирмас. "Ҳушёрлик — давр талаби, — дедим меҳмоннинг бир оз кайфиятини кўтариш учун. — Бундан хафа бўлмаслик керак". "Прописканг йўқ экан деб, беш юз сўм олиб қўйиш ҳам давр талабими? Ёки энди сени бир кўриб кетиш учун ҳам пропискамни кўчириб келайми?" Бу — милициядан қўрқувнинг иккинчи кўриниши. Ёки..." — деб ёзган сатрларига аниқлик киритиш мақсадида мақола муаллифи билан учрашиб суҳбат ўтказилди.

Суҳбат пайтида мухбир унинг уйига келган меҳмоннинг яшаш жойи, манзили ва кимлиги ҳақида аниқ маълумот беролмасдан, Қаршидан келган меҳмонининг қаерда ва қандай шароитда ички ишлар идоралари ходимларига пул берганлиги ҳолатини ҳам билмаслигини тушунтирди. Шу сабабли текшириш жараёнида жабрланувчини ва жабрланувчига тазйиқ ўтказган милиция ходимларини аниқлаш имконияти бўлмади.

"Ҳуррият" мустақил рўзномаси муҳарририятига ички ишлар идораларини пост-патрул хизмати Низомига мувофиқ "хизматдаги милиция ходимларига фуқароларнинг паспортларини текшириш ва аниқланган қоидабузарликлар бўйича баённомалар тузиб, тегишли чоралар кўриш ҳуқуқи берилганлигини" маълум қилиб, жорий йилнинг 20 май кунигача фақат Тошкент шаҳрида Республика фуқаролари томонидан 11250 та ва МДҲ фуқаролари томонидан эса 752 та паспорт тизими қоидаларини бузиш ҳолатларига йўл қўйилганлиги аниқланиб, уларга тегишли чоралар кўрилганлигини маълум қиламиз.

Келажакда журналистлар ички ишлар идоралари ходимлари салбий ҳолатлари бўйича ёзадиган мақолаларига аниқлик киритиб, кейин чоп эттирсалар мақсадга мувофиқ бўларди.

Ш.МАВЛОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси
ички ишлар вазири ўринбосари

МУНОСАБАТ

МУРАББИЙЛИКДА ҲАМ МАШҲУР

Собиқ "пахтакор"чи Эркин Абдураимовга йўлланган ҳасратли мактубни ўқиб...

Куни кеча ўтказилган Олий Мажлиснинг иккинчи чақириқ иккинчи сессиясида Президентимиз Ислом Каримов ўзбек футболи ва "Пахтакор" жамоасининг шарафини кўтариш тўғрисида жон куйдириб гапирганларидан сўнг, футбол мутахассислари, мухлислари ва футболчилар ўз жамоаларида Юртбошимизнинг талаб ва истакларини муҳокама этдилар.

Муаллиф "Пахтакор"нинг тарихи — Ватанимиз тарихи" сарлавҳаси билан ўзбек футболи юлдузи Эркин Абдураимовга ёзган мактубида ўзининг дил сўзларини изҳор қилган. Тўғри-да, Италия, Испания, Бразилия, Германия ва Украинада узоқ йиллардан буён давом этиб келаётган футбол тизими тажрибаларини ўзлаштириш учун мамлакатимизда асос бор-ку. Мамлакатимизнинг етук жамоаси бўлган "Пахтакор" ҳақида тўхтайдиган бўлсак, унинг сўнгги йиллардаги кўрсатаётган ўйинлари футбол мухлисларини хушнуд этмаётганлигини барча билади-ку. Президентимиз ҳам мураббий садоқати ҳақида таъкидлаб гапирдилар, қачонгача "Пахтакор"га четдан мураббийлар келиб-кетаверади, наҳотки мамлакатимизда ўзбек футболини дунёга танитган "Пахтакор" жамоасида ўйнаб мураббийликка қўл урган муносиб номзод топилмаса?

Мамлакатимиз мустақилликка эришгандан буён мана бугун тўққизинчи чемпионат давом этмоқда, шу давр ичида Фарғонанинг "Нефтчи", Наманганнинг "Навбаҳор" жамоалари ҳар йили пешқадамлар сафидан муносиб ўрин эгалламоқдалар. Таҳририятга мухлислардан келаётган мактублар ва тинимсиз қўнғироқлар собиқ "пахтакор"чи, ҳозирги кунда мураббийлик билан шуғулланаётган футболимиз юлдузи Эркин Абдураимовнинг бошқарган жамоаси натижаларини бизга маълум қилмоқдалар. У Тошкентнинг "Чилонзор", Навоийнинг "Зарафшон", Самарқанднинг "Самарқанд" жамоаларини олий табақага олиб чиққанлигини ва Ўзбекистон футболчиларининг Хиросимада 1994 йилда ўтказилган Осиё ўйинларида чемпионликни қўлга киритишига муносиб ҳисса қўшганлигини таъкидламоқдалар ва унинг ўзи бир неча йиллар давомида тўп сурган "Пахтакор"га мураббий бўлиб келишини истамоқдалар. Ҳақиқатан ҳам у мураббийлик борасида ҳозирги кунда республикамизда ўзига хос мураббийлардан бири бўлиб қолди. Унинг тақдирини Киевнинг "Динамо" жамоасида тўп сурган, ҳозирги кунда машҳур мураббийлардан бири Валерий Лобановскийга таққосламоқдалар. Лобановский ҳам "Динамо" жамоасида ўйнаб юрган кезлари бутун вужуди билан оғайнилари шарафини ҳимоя қилишга жон фидо қилар эди. У ўйинчи бўлса ҳам ўша даврдаги мураббийларга рақиб жамоасига қарши ўз ўйин тактикасини ва асосий таркибда кимлар ўйнаши лозимлигини таклиф қилиб турарди. Бу ҳол эса мураббийларга унча хуш ёқмас эди.

Пахтакорчи Эркин Абдураимовнинг футболда босиб ўтган йўли ҳам худди шундай бўлса ажаб эмас, чунки у яшил майдонда тўп суриб юрган пайтларда Москвадан келган мураббийларга ўзининг таклифларини билдирар эди, шунинг натижасида у яшил майдонни эртароқ тарк этди, чунки мураббийлар уни майдонга асосий таркиб билан туширмай захирага ўтказиб қўйдилар. Абдураимовнинг ашаддий мухлислари кўплигини билган мураббийлар иккинчи бўлимнинг сўнгги дақиқаларида майдонга туширадиган бўлдилар ва уни жамоани ташлаб кетишига мажбур қилдилар.

Абдураимов ҳозирги кунда ўтган чемпионатда олий табақани тарк этиши керак бўлган бўш жамоаларидан бири Термизнинг "Сурхон" футболчиларига мураббийлик қилмоқда. Шуниси қувонарлики, ўтган чемпионатнинг иккинчи даврасидан бошлаб жамоага раҳбарлик қилаётган бўлса, "Сурхон" футболчилари ва уларнинг мухлислари бош мураббийдан мамнун бўлмоқдалар. Сўнгги тур учрашувларини биринчи даврадагига нисбатан яхши ўйин ва яхши натижалар билан якунлади. Тўққизинчи миллий чемпионатнинг ўтказилган ўн олти турида унинг жамоаси саккиз ғалабани қўлга киритиб, уч дурангга эришган ҳолда 27 очко билан ҳозирги кунда кучли олтиликдан жой олиб турибди. Улар сафарда ҳам, ўз майдонларида ҳам фаол ўйин кўрсатиб мухлисларни хушнуд қилмоқдалар. Шуниси мақтовга лойиқки, Эркин Абдураимов ўз жамоасини ўғиллари Баҳодир ва Жасур Абдураимовлар билан мустаҳкамлаб олди, яна бир фарзанди Азамат "Пахтакор" жамоасида муваффақиятли тўп сурмоқда.

Кези келганда шуни ҳам таъкидлаб ўтиш лозимки, мамлакатимизда мустақилликка эришганимиздан сўнг ўтказилган чемпионатларда рақиб дарвозасини 100 маротаба ишғол қилган футболчилар сони кўпайиб қолди. 9-миллий чемпионат давомида уларнинг сафи янада кўпаяди. Мана шундай юзта ва ундан кўп тўп киритган футболчилар клубини расмий равишда ташкил этиш зарурдир. Ҳозирги кунда улар "Соккер-100" клуби деб номланмоқда, ваҳоланки, собиқ иттифоқда бундай футболчилар клуби энг кўп тўп киритган футболчи Григорий Федотов номидаги клуб деб қайд этилган эди. Кўпчилик футбол мухлисларининг фикрича, юзта ва ундан кўп тўп киритган футболчилар клубини ўзлигимизни ва қадриятларимизни англаган ҳолда "Эркин Абдураимов" номидаги клуб деб юритсак, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Шундай қилсак, бу буюк футболчининг номи футбол тарихида абадий бўлиб қолади.

Талъат ЮСУПОВ,
журналист

Ёз келди...

БИР ТАНҚИДГА ИККИ ЖАВОБ: МАСАЛА ОЧИҚ ҚОЛДИ

"Саёҳатчи" телевизорлар мақоми: жиноят борми ёки йўқми?" ("Ҳуррият", 2000 йил 26 апрель) мақоласи теграсида

1-ЖАВОБ:

"Ҳуррият" газетасининг 2000 йил 26 апрель—2 май кунидаги 17(170)-сонида "Жиноят борми-йўқми?" рукни остида чоп этилган мақолага нисбатан Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси қуйидагиларни маълум қилади:

Ҳақиқатан ҳам мақолада кўрсатилганидек, Фарғона шаҳрида тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиб келаётган фуқаро Ханкишиев Станислав Гусейнович 2000 йил 24 февраль куни Фарғона вилояти божхона бошқармаси орқали муқаддам қўшни Қирғизистон Республикасига экспорт режимида олиб чиқилган 13200 АҚШ доллари қийматига эга, 92 дона "Ўз-Самсунг" қўшма корхонаси маҳсулотлари рангли телевизорларини, консигнация асосида, сотиш мақсадида, қайтариб республикага олиб киритиб, "реимпорт" режимига расмийлаштирган. Ханкишиев С.Г. товарларни "реимпорт" режимида расмийлаштириш учун ҳаракатдаги қонун талабларига биноан барча ҳужжатларни Божхона бошқармасига тақдим қилганлиги туфайли ушбу режимда расмийлаштирилган.

Ўзбекистон Республикаси Божхона кодекси ва бошқа қонун ҳужжатларида "экспорт" режимида республикадан олиб чиқилган товарлар қайтариб республикага олиб киритилиши тақиқланмаган.

Фарғона вилояти божхона бошқармаси томонидан 1999 йил 31 декабрь куни фуқаро Ханкишиев С.Г.га нисбатан Ўзбекистон Республикаси Божхона кодексининг 139-моддаси билан "товарлар, транспорт воситалари ва уларнинг ҳужжатларини божхона органининг рухсатисиз бериш, уларни йўқотиш ёки етказиб бермаслик" аломатлари билан маъмурий иш юритилиб, 2000 йил 15 февраль куни ушбу маъмурий иш юритилиши тугатилган.

Фуқаро Ханкишиев С.Г.га нисбатан юритилган иш ҳозирги вақтда Фарғона вилояти прокуратурасида ўрганилмоқда.

А.Т.АМАНБАЕВ,
ДБҚ Раисининг 1-ўринбосари

2-ЖАВОБ:

"Ҳуррият" газетасининг 2000 йил 26 апрель кунги сонида чоп этилган "Саёҳатчи" телевизорлар мақоми: жиноят борми ёки йўқми?" сарлавҳали мақолада "Уз-Самсунг-Электроникс" қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган 92 та телевизорларни Фарғона вилояти божхона ҳудудидан Қирғизистон Республикасига олиб ўтиб яна республикамизга олиб келиш тўғрисидаги ҳужжатларни расмийлаштиришда қонунбузарликларга йўл қўйилганлиги танқид остига олинган.

Фуқаро С.Г.Ханкишиев томонидан Қирғизистон Республикасидан Фарғона шаҳрига телевизорлар олиб келинганлигининг қонунийлиги юзасидан вилоят божхона бошқармаси томонидан текшириш ўтказилиб, С.Г.Ханкишиевнинг ҳаракатларида Ўзбекистон Республикаси Божхона кодексининг 139-моддаси 3-қисмида кўрсатилган ҳуқуқбузарлик ҳаракатлари мавжуд бўлмаганлиги сабабли, 2000 йил 15 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Божхона Кодексининг 188-моддасига асосан иш юритишни тугатиш тўғрисида қарор қабул қилган.

Миллий хавфсизлик хизмати вилоят бошқармасидан олинган расмий маълумотда қайд этилишича, текшириш ҳужжатлари сўров асосида Республика Миллий хавфсизлик қўмитасига юборилган.

Шу сабабли божхона бошқармасининг юқорида қайд этилган қарорини ўрганиш ва қонунийлигига муносабат билдиришнинг имконияти бўлмаганлигини маълум қиламан.

Р.Р.КАРИМОВ,
Фарғона вилоят прокурори биринчи ўринбосари,
адлия маслаҳатчиси

ТАҲРИРИЯТДАН: Сарлавҳасидаёқ савол кўндаланг қўйилган: "Саёҳатчи" телевизорлар мақоми: жиноят борми ёки йўқми?" Мазкур мақола юзасидан келган юқоридаги иккала жавобда ҳам кўндаланг қўйилган савол хусусида аниқ гап йўқ. Давлат божхона қўмитаси жавобида, кўриб турганингиздек, мақолага асос бўлган воқеа атрофлича баён қилинган, бироқ асосий масала очиқ қолдирилиб, хулоса қилишни Фарғона вилоят прокуратурасига қолдираётир. Фарғона вилоят прокуратураси эса мақола юзасидан "... муносабат билдириш имконияти бўлмаганлигини маълум" қилмоқда...

Хўш, аниқ хулосани қайси идорадан оламиз? Ахир прокуратура идораси эмасми мавжуд қонунларни назорат қиладиган? Бас, шундай экан, айни шу прокуратуранинг "имконият бўлмаганидан" ёзғириши кишини а-анча ўйлантириб қўяди.

Агар мақолани тажрибасиз журналист эмас, малакали адвокат ва "фан номзоди" бўлган ҳуқуқшунос ёзгани ва муаллифлар баён этилган воқеа жараёнида қатор жиноят ҳиди уфуриб турганига ишора қилингани эътиборга олинса, унга аниқлик киритиш учун прокуратура ходимларининг анча "тер тўкиши"га тўғри келиши ойдинлашади. Мана шу ойдинлик тегишли идоралардан яна бир бор аниқ жавоб талаб қилишимизга асос бўлишини қайта-қайта таъкидламасак ҳам бўлар?!

ТЕЛЕДАСТУР

БИР ХИЛ ҲАРФ ТОПИЛМАЙДИМИ?

ёхуд хорижий ТВлар ЎзТВдан азизроқми?

Тошкентда нашр этиладиган айрим русийзабон газеталарнинг ҳафталик теледастурларига эътибор қилганмисиз? Улардаги Ўзбекистон телевидениеси дастурлари микроскоп ёрдамисиз ўқиш қийин бўлган майда- майда ҳарфларда босилади. Мисол дейсизми? Марҳамат!

"Ватанпарвар" газетасининг нашри бўлган "Восточные вести" ҳафтаномасида Россиянинг ОРТ, РТР, ТВ-6, НТВ, ТВЦ телеканаллари дастури йирик ҳарфларда берилган бўлса, республикамизнинг асосий телеканали бўлган ЎзТВ-1 дастури уларга нисбатан икки баравар майда ҳарфларда босилган. "Ёшлар" телеканали дастурлари эса ундан-да майда терилган. "БВВ" ҳафтаномасида ҳам шу аҳвол.

Ўзбекистон телевидениеларига менсимай қараш ҳолати 60 минг нусхада чоп этиладиган "ПрессТИЖ" ҳафтаномасига ҳам хос. Теледастурларга ажратилган 10 та устуннинг 8 таси хорижий телеканаллар рекламасига ажратилган. Қизиғи шундаки, Россиянинг Ўзбекистонда чоп этиладиган "Труд-7" ва "Аргументы и факты" газеталарида ҳам Россия, ҳам Ўзбекистон телеканаллари дастурлари бир хил катталикдаги ҳарфларда чоп этилади. Демак, хоҳиш ва холислик бўлса бир хил босиш мумкин!

Озодбек ДИЁР

ТАКЛИФ

БУХОРОДА ТУРИЗМ РИВОЖЛАНАДИМИ?

Шу кетишда бўлса, йўқ!

Яқинда биз — бир гуруҳ ЎзМУ журналистика факультети талаба ва домлалари қадимий Бухорода бўлдик. Азим шаҳарнинг тарихий қадамжолари, улуғвор обидаларини зиёрат қила туриб, уларни қурган аждодларимизнинг нақадар билим, ақлзаковат эгалари бўлганлигига яна бир карра амин бўлдик. Ватанимиз тарихи саҳифаларида муносиб ўрин тутадиган қадим Бухородаги тарихий обидалар унинг ажиб бир очиқ музей-шаҳар эканлигини таъкидлаб турибди.

"Баҳовуддин Нақшбанд" мақбараси Бухородан 20 км наридаги "Қасри Орифон" қишлоғида жойлашган. Бу ерга бир кунда бир неча юзлаб, ҳатто мингга яқин зиёратчилар келишади. Улар узоқ йўл босиб, ҳориб келишса-да, дарров керакли тадбир амалларини бошлашади. Зиёрат тугагач, кўпчилиги ўз уйларига қайтиш учун яна узоқ йўл босишларига тўғри келади. Бунинг сабаби, шундай мўътабар ёдгорлик ёнида бирорта ҳам дурустроқ меҳмонхонанинг йўқлигидир. Наҳотки, зиёратгоҳ раҳбарияти, қолаверса, маҳаллий ҳокимият вакиллари замонавий меҳмонхона қурилишини эплолмаса? Меҳмонхона қурилиб, ишга туширилса, аниқки, тез орада ўзининг харажатларини қоплаб, даромад ҳам бера бошлайди. Шу аснода, кўп сонли зиёратчиларнинг ҳам мушкули осон бўларди. Ундан ташқари, бу узоқ-яқин хориждан келаётган зиёратчилар учун ҳам муҳим.

"Чор-Бакр" мақбараси ҳақидаги гапга ўтсак, афсуски, бу мақбара биноларидаги ёзув ва нақшлар вақт ўтган сайин ҳар хил таъсирлар натижасида емирилиб, кўчиб бормоқда. Тоталитар тузум давридаги бизнинг тарихимизни асл маънода ёритмаслик, миллий қадриятлар билан ҳисоблашмаслик каби нуқсонларнинг бу обидаларга ҳам таъсири бўлган. Бир неча ўн йиллар мобайнида қаровсиз қолиб кетган бу қадамжо бошқа муқаддас жойлар сингари таъмирга муҳтож. Тўғри, Бухоронинг 2500 йиллигини нишонлаш арафасида кўпгина обидалар қатори "Чор-Бакр"да ҳам таъмирлаш ишлари бошланган. Лекин, таассуфки, бугунги кунга келиб таъмирлаш ишлари деярли тўхтаб қолган.

Қанийди, мана шу обидаларда битилган ёзувларнинг каталогларини тузиб, чиройли буклетлар тарзида бутун дунёга чиқарилса, дунё жамоатчилигига шундай буюк зиёратгоҳлар янада кенгроқ таништирилса.

Мутасадди ташкилотлар бу обидаларни таъмирлаб, зиёратчилар учун барча қулайликлар яратиб бериш ҳамда туризмни ривожлантириб, давлатимиз хазинасига валюта тушириш ҳақида ўйлаб кўришса, хайрли иш бўларди.

Ф.МЎМИНОВ,
М.БОБОХОНОВ

"ЕР СЎРАГАНДИМ..."

МАКТУБ

Мен, Исанов Жума, Самарқанд вилояти, Самарқанд туманидаги Қози Қўрғон қишлоғида туғилиб, вояга етганман. Отам — Ҳомидов Эсон шу хўжаликда бир умр меҳнат қилиб, 1942 йилда вафот этган. Онам — Норбоева Тўти шу хўжаликда 1954 йилгача меҳнат қилиб, тер тўккан. Отамдан Қози Қўрғон қишлоғида ҳовли-жой ва Гаранди қишлоғида бир гектарга яқин боғимиз мерос бўлиб қолган.

Мен ҳам шу хўжаликда 1942 йилдан 1947 йилгача аравакаш бўлиб меҳнат қилдим. Лекин хўжалигимиз меҳнат ҳақини тўлай олмаганлиги сабабли, шаҳарга кетишга мажбур бўлдим. Ўша йиллардаги маошимни ҳозирга қадар ундириб ололганим ҳам йўқ. Бу ҳақда жамоа хўжалигининг архив ҳужжатларида тегишли маълумот бор.

Кейинчалик, онам Норбоева Тўтининг соғлиги ёмонлашганлиги туфайли, уни ҳам шаҳарга кўчириб келишга мажбур бўлдим. Хўжаликда эса боғимиз ва ҳовли-жойимиз қолиб кетди. Кейинчалик билсам, бизнинг жойларимизни хўжалик сўровсиз ўзлаштириб олибди. Мени ўз Ватанимдан, отамдан мерос бўлган жойимдан айириб қўйишга кимнинг ҳақи бор эди?

1999 йил 10 сентябрда "Мароқанд" жамоа хўжалиги бошқарувига мурожаат қилиб, ота-онамдан мерос қолган боғ ва ҳовли-жой ўрнига атиги 0,06 га. ер қайтариб беришни илтимос қилдим. Бу аризам томорқа ажратиш дафтарига 161-рақам билан қайд қилиб ҳам қўйилди. Лекин бошқарув раиси Х.Раҳмонқулов бу масалани ширкат хўжалигининг умумий йиғилишида кўриб чиқмай, менга рад жавобини бериб келмоқда.

Мен бу масалада Самарқанд тумани ҳокими, Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати Раҳима Ҳакимовага ҳам учрашдим. У киши менга: "Архивда тегишли ҳужжатлар бўлса, биз сизга, албатта, ер ажратиб берамиз" деб ваъда ҳам бердилар. Не-не азоблар билан архивдан тегишли ҳужжатларни топиб ҳам олдим, бундан ташқари беш кишидан иборат тирик гувоҳларим ҳам бор. Лекин ҳанузгача ҳеч қандай натижа чиқмаяпти. Наҳотки, шундай ҳурматли ва муҳтарам раҳбарнинг ваъдаси ваъдаларча қолиб кетаверса?!

Жума ИСАНОВ,
пенсионер

ДИЛИМИЗДАГИ ГАП

МАКТУБ

Ҳурматли таҳририят!

Севимли газетамиз "Ҳуррият"нинг 2000 йил 3-10 май (18-сон) сонидаги "Имтиёзли нафақа белгиланса" сарлавҳали мақолани ўқиб ниҳоятда мамнун бўлдик. Барча касбдошларимиз дилидаги гапни муаммо сифатида кўтариб чиққан Амударё тумани "Амударё ҳақиқати" газетаси бўлим мудири Саъдулла Хўжаниёзовга, мақолани газетанинг 1-бетида кўзга кўринарли жойда эълон қилган Сиз азиз ҳамкасбларга чин дилдан раҳматлар айтдик.

Журналистлик касбининг машаққатини, газета ходимларининг оғир меҳнатини фақат шу соҳада ишлаб кўрган кишигина яхши билади, қалбдан ҳис қилади. Бу касб эгасини шахтёр ва учувчиларга қиёс қилиб, умр кўриш муддатининг улар билан тенглаштирилиши ҳам бежиз эмас-да, ахир!

Матбуот соҳасида ишлаётганимга 32 йилдан ошди. Ана шу йилларнинг ҳаммасини туман газетасида турли лавозимларда ишлаб ўтказдим. Бугунги кунда муҳаррирман. Оддий мухбирликдан муҳаррирликкача бўлган йўлни босиб ўтганлигим учун такрор бўлса-да айтай, газетачилик машаққати ва муаммоларини яхши биламан.

Иш соатларимиз расмий равишда меъёрлаштирилган бўлса-да, вақти-соати келганда 10-12 соатлаб ишлашга ҳам тўғри келади. Хизмат сафаридаги қийинчиликларни айтмайсизми? Айниқса, бугунги бозор иқтисоди шароитида (йўлкира ҳақи тез-тез ошиб турганда) узоқ қишлоқларга бориб келишнинг ўзи бўлмайди. Ойлик маоши ва қалам ҳақи (гонорар) эса... Мақтанадиган даражада эмас!

Мени соҳадаги яна бир муаммо (буни адолатсизлик деса ҳам бўлар) кўп йиллардан бери қийнаб келади. Бошқа касбларнинг деярли барчасида кўп йиллик иш муддати ва касб малакаси учун рағбатлантирувчи устама ҳақ тўланади, тоифалар белгиланади. Бизда эса, яъни газетачиликда на узоқ йил ишлаган давр ва на касб малакаси ҳисобга олинади?! Кечаги келган ёш ходим 20-30 йил ишлаган ходим билан тенг маош олаверади. Бизнингча, бу борада тегишли мутасадди ташкилотлар адолат ўрнатиш ҳаракатини қилмоқлари зарур.

Аҳмаджон РАҲИМОВ,
"Урганч ҳақиқати" газетаси муҳаррири

Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси ва "Ҳуррият" газетаси жамоаси ёзувчи-журналист **Ҳамид ИКРОМОВ**нинг вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси ва "Ҳуррият" газетаси жамоаси "Сирли олам" журнали бош муҳаррири Ҳожиакбар Шайховга волидаи муҳтарамаси **Муяссархон Ғулом ШАЙХ қизи**нинг вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

МАҒРИБУ МАШРИҚ
INTERNATIONAL LIFE

ТАҲЛИЛ

МУТААССИБЛИК ЭЪТИҚОДИ — ЖИНОЯТ!

ёхуд диний экстремизм ўтмишидан лавҳа

Жаҳон тарихи сон-саноқсиз дин, хилма-хил мазҳаб ва турли-туман ақидавий оқимларнинг гувоҳи бўлиб келмоқда.

Диний экстремизм бир диний эътиқод ёки ғояни мўътадиллик ҳудудидан ошириб, замон ва макондан ажратиб талқин қилиш ва уни куч ишлатиш йўли билан амалга оширишга уринишдан иборатдир. Бундай оқимлар қуруқ таассубга асосланган бўлиб, диний ва мазҳабий таълимотларга жазмий (догматик) ёндашув оқибатида юзага келади ва кўпинча муайян сиёсий ва иқтисодий манфаатларни таъминлашга қаратилган бўлади.

Диний экстремизм фақат ислом дини доирасидагина бўлмай, бошқа динларда ҳам юзага келган, ҳар бири узоқ тарихий илдизга эгадир.

Ҳар қандай дин ривожланиш жараёнида унинг тарафдорлари орасида турли йўналишлар ва ақидаларга ишонувчи гуруҳлар топилиб, баъзан ўша диннинг асосий мақсадларига қарши фаолият олиб борилган.

Динлар асосан эзгулик, хайру эҳсон, тинч-тотув яшаш каби ахлоқий қадриятлар ва инсоний фазилатларга чорлаб келган таълимотлардан иборат бўлса ҳам, Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримов таъкидлаганидек "Афсуски, инсоният тарихида диний онгнинг ажралмас қисми бўлган одамлардаги эътиқоддан фақат бунёдкор куч сифатида эмас, балки вайрон қилувчи куч, ҳатто фанатизм (ўтакетган мутаассиблик) сифатида фойдаланганлигини кўрсатувчи мисоллар кўп". Бундай мисолларни айрим гуруҳлар ўзларининг сиёсий ёки иқтисодий манфаатларини таъминлаш мақсадида динни ниқоб қилиб олиб, ундан фойдаланиб келганликларида кўриш мумкин.

ҚАТТОЛ ЗУНУВОСНИНГ ЗУЛМИ

Қадим замонларда Ўрта Шарқда юзага келган яҳудийлик дини ҳазрат Мусо пайғамбар таълимотига асосланган бўлиб, "Забур" ва "Таврот" илоҳий китоблари унинг манбалари ҳисобланади. Лекин замон ўтиши билан айрим дин арбоблари мазкур таълимотни экстремистик шаклда талқин этиб, бошқа дин тарафдорларига қарши шафқатсизлик билан иш тутганлар. Масалан, машҳур араб муаррихи Журжи Зайдон ўзининг қимматли асари "Ислом маданияти тарихи"да ёзишича, ушбу диннинг мутаассиб гуруҳлари Сосонийлар давлати билан Рим давлати орасида бўлиб ўтган урушдан кейин 80000 насроний асирларни Эрон давлатидан сотиб олиб, ҳаммасини қўйдек бўғизлаганлар (1-жилд, 40-бет). Муаллиф таъкидлашича, ўша кезларда дин ва сиёсат бир-бири билан қўшилганлиги сабабли диний ихтилофлар ҳар доим сиёсий жанжалларга олиб борарди.

"Сийрат ибн Ҳишом"да ёзилишича, VI милодий аср бошларида Яман ҳудудида ҳокимиятга эришган Зунувос исмли яҳудий мамлакати ҳудудидаги барча христианларни қийнаб келарди. Фақат биргина ҳодисада у "Нажрон" насронийларидан йигирма минг кишини ўтга солиб куйдирган ёки уларни қилич билан мусла қилган (бадан аъзоларини кесиб, қиёфасини ўзгартириб ўлдирган). Ушбу ҳодиса омиллари Қуръони Каримда "Асҳабул-уҳдуд" (хандақ эгалари, хандақ қазиб унда ўт ёқувчилар) деб аталган ("Буруж" сураси, 4-оят).

БАДБАХТ БИТРУСНИНГ ТУШИ

Экстремизм насронийлик динида бундан ҳам кучлироқ ва даҳшатлироқ бўлиб юзага келганини кўрамиз. "Матти" Инжилида (5-боб, 44-оятда) "Агар биров ўнг юзингга шапалоқ билан урса, чап юзингни ҳам тутгин. Душманларингизга меҳру муҳаббат кўрсатинг, сизларни лаънат қилганларга баракот тиланг, сиздан нафратланганларга яхшилик қилинг, сизларга фаҳш сўз айтиб ҳақорат қилганларга эзгу истаклар билдиринг" деб тавсия этилгани ҳолда, замон ўтиши билан насроният динидан келиб чиққан экстремист гуруҳлар бу кўрсатмаларга бутунлай хилоф иш тутишган. Айниқса, ушбу дин Рим императори томонидан тан олиниб, насронийлар яҳудийлар босимидан қутулгандан кейин, улар тинч-тотув яшаш усулларини унутиб, нафақат бошқа дин тарафдорлари, балки насронийликка тегишли бўлган бошқа гуруҳларга ҳам шафқатсизларча муносабатда бўлганлар.

XII асрдан кейин экстремист христианлар томонидан Оврупа мамлакатларида минглаб яҳудийлар ватандан сургун қилинди, дарёларда чўктирилди ёки оловга ташлаб куйдирилди. Яҳудий табиблари насроний касалларни муолажа қилиш ёки уларга дори ёзиб бериш ҳуқуқига эга эмасди. Агар биронта яҳудий масиҳий аёлга уйланса, унинг бирдан-бир жазоси ўлим эди.

Вил Дорант ёзишича, 1336 м.й. олмониялик мутаассиб руҳоний ўзига Аллоҳ томонидан яҳудийларни ўлдириб, ҳазрат Исонинг қасосини олиш учун ваҳий келганини даъво қилади. У 5000 содда деҳқонни ўзига эргаштириб, Олзос ва Райнланд йўлида учраган барча яҳудийларни қатл эттирди. Муаллифнинг таъкидлашича, ўлдирилган ғайридинлар сони Арфутда 3000, Бавариёда 12000 нафар деб тахмин қилинган.

Оврупада XIII асрдан кейин мутаассиб экстремист руҳонийлар ўз нуфузларини ошириш ва мазҳабий мавқеини кучайтириш мақсадида одамлар эътиқодини назорат этиш учун яширин судлар ташкил этиб, уларда динсиз деб айбланган ёки илмий тафаккур эгаларини кўз кўриб-қулоқ эшитмаган жазоларга маҳкум этарди.

"Ўрта асрлар тарихи" ва "Салиб урушлари" китобларида таъкидланишича, XII асрдан XIX асргача жуда кўплаб зиёлилар ва олимлар "Анкизисон" (яширин диний назорат идораси) мутаассиб вакиллари қўлига тушиб, тириклайин оловда куйдирилди ёки азобу уқубатлар остида жон берди. Севил шаҳридаги суд бир мажлиснинг ўзида 600 айбланувчини ўлимга ҳукм қилиб, оловда куйдирди. 1808 йил Наполеон Испанияда бундай судларни бекор қилган бўлса ҳам, унинг мутаассиб намояндалари ўрни келганда гуноҳкор деб топилганларга қарши ваҳшийларча муомала қилишдан тўхтамасди.

Диний экстремизмнинг энг даҳшатли кўринишларидан бири Салиб урушлари эди. XI асрнинг охиридан XIII аср охиригача Қуддус шаҳри (Байтул муқаддас—Ўршалам) ни босиб олишга қаратилган диний урушлар, мужоҳидлар ўз либосларига Салиб (Хоч) аломатини тикканликлари учун тарихда "Салибий урушлар" ёки "Салиб урушлари" деб аталган.

Тарихий манбаларда таъкидланишича, 1090 йил зиёрат қилиш мақсадида Байтул муқаддасга келган Перармит номли Битрус "Қиёмат" номли черковда тунаганда, ҳазрат Исо менинг тушимга кириб, "Азизим Битрус, дарҳол Байтул муқаддас диний раҳбари олдига бориб, у ёзган хатни менинг дўстларимга етказгин. Улар келиб мушриклар (мусулмонлар) томонидан оёқ ости қилинган менинг қабримни қутқарсинлар" деб буюрди деган даъвони ўртага ташлади. Фаластин раҳбари Самъон у кўрган тушни эшитгандан кейин уни тасдиқлаб, Попо ва Оврупа подшоҳларига хат ёзиб, Перармит орқали жўнатди.

Шу йўсинда кенг кўламли муқаддас жангни бошлаш учун узоқ муддатли ташкилий ишлар олиб борилиб, диний таассуб ва экстремистик туйғуларни қўзғатиш учун одамлар орасида шиддатли даъватлар бошланди.

"Ўрта аср тарихи" муаллифининг ёзишича, экстремистлар бир миллионга яқин мутаассиб ақидапарастни тўплаб, Оврупадан Фаластинга қараб жиҳод ниятида йўлга тушишди (Айрим тарихчилар мужоҳидлар сонини айтиб ўтилган рақамдан камроқ кўрсатганлар). Узоқ муддатли сафар давомида йўлда Салжуқийлар билан юз берган қаттиқ урушлар, тарқалган "Тоун" ва "Вабо" касалликлари сабабли уларнинг аксарияти нобуд бўлган. Байтул муқаддасга 40000 дан ортиғи етиб боришган.

Бу экстремистлар томонидан амалга оширилган даҳшатли жиноятлар Оврупанинг машҳур муаррихлари, жумладан, Албирмоле, Вил Дорант ва бошқалар ёзган китобларда қораланган.

Попга ёзиб юборилган маълумотлар ичида қуйидагилар бор эди: "Масжидда тахминан 10000 мўмин қирилди, отнинг тиззасигача қон ичида юриларди. Улардан ҳеч кимга, ҳатто аёллар ва гўдакларга ҳам шафқат кўрсатилмади". Вил Дорант "Тамаддун тарихи" да ёзишича, "Аёлларни қилич билан ўлдириб, сут эмувчи гўдакларни оналари кўксидан тортиб олиб деворлар устига ташлашар ёки устунларга уриб бўйинларини синдиришарди. Натижада шаҳарда қолган 70000 мўмин-мусулмон ўлдирилди".

Инглиз олими Жон Деван Порт "Юз берган хатолар учун Муҳаммад ва Қуръон ҳузурида узр" номли китобида машҳур ёзувчи Кларкдан экстремистлар ҳақида қуйидаги ибораларни келтиради: "Шубҳасиз ва қатъият билан таъкидлаш мумкинки, ахлоқ дунёси Салиб жангларидан ҳеч қандай хайру барака кўрмади, чунки ҳеч бир миллатнинг босқинчилари ҳеч бир асру замонда ёвузлик, шармсизлик ва шаҳватпарастлик, фисқу фужурда ушбу "муқаддас" уруш учун юборилган гуруҳларга тенг кела олмасди. Улар таассубнинг энг ёмон намуналарини тарғиб этардилар. Уруш бир муқаддас вазифа деб қабул қилинган эди. Ғайридинлар ва мусулмонларни ўлдириш, дуо, хайру эҳсон ўрнида қилинган хатолар ва гуноҳларнинг каффораси деб қабул қилинган эди".

Олмониялик машҳур исломшунос олима Анна Мария Шиммел хоним ўзининг "Бисмиллоҳир раҳмонир-раҳим" деб аталган машҳур асарида таъкидлашича, муқаддас уруш ибораси Салиб юришлари давридан қолган ибoрадир (Йўлдош Парда таржимаси).

Франциялик атоқли шарқшунос ва муаррих Густовлубун ўзининг "Ислом ва араб маданияти тарихи" китобида ёзишича, бу қирғинга қаноат қилмаган экстремистлар ўз кенгашларида Байтул муқаддасда яшовчи кишиларни уларнинг мусулмон, яҳудий, христиан ёки бошқа гуруҳларга мансублигидан қатъи назар, бутунлай ўлдириш зарурлигини таъкидлаб, саккиз кунгача қирғинни давом эттирдилар, шаҳарда битта ҳам жонзот тирик қолмади.

Густоалубун таъкидлашича, Салиб мужоҳидлари томонидан қилинган қабиҳликлар уларни ер юзининг энг йиртқич, онгсиз ваҳшийлари қаторида қўйган эди.

Абдулҳаким Шаръий ЖУЗЖОНИЙ
Тошкент Ислом университети фиқҳ кафедраси мудири

ДАВОМИ БОР

УМРИНГИЗГА БАРАКА!

ОЗОДЛИК САБОҒИ

Буни сиздан ўргандик Саид Аҳмад домла!

Ишхонага келганимда бугунги газетани кузатаётган бош муҳарриримиз ҳаяжон билан "Борса келмас дарвозаси"ни ўқидингми деб сўрадилар. Устоз Саид Аҳмаднинг мақоласини ўқишга киришдим.

Мен ўша мудҳиш кунлар билан юзма-юз келдим. Бугун вужудимга кирган титроқ, аёвсиз азоб менга кўп нарсаларни ўргатди, Саид Аҳмад ака! Мен Сизни, Рауф Парфи таъбири билан айтганда, "Сабр дарахти" дегим келди.

Мен озодликнинг қадрини англаб етдим. Сизнинг юрагингизга ўйиб ёзилган рақамлар сескантириб юборди мени. Бугун қалб оламига даҳшатли бир музлик оқиб кирди. Мен мақолани ўқирканман, совуқдан дир-дир титрардим. Худди ташқаридаги 30 даража иссиқ қаёққадир йўқолган, кўз олдимни туман қоплаб олганди гўё. Шоир таъбири билан айтганда:

Куйи шундай бўлса, ғамнинг ўзига
Қандай чидай олган экан одамзот.

Сизнинг мақолангиз менга истиқлолнинг нақадар бебаҳо туйғу эканлигини англатди.

Озод Ватан, қуёшли осмон, барқарор тинчлик, сўз эркинлиги — барча-барчаси учун шукрона айтмоқни ўргатди бу мақола.

Мен сизнинг хаёлларингиз, азобли ўйларингиз ортидан эргашиб борганим — қамоқ лагерларининг даҳшатидан ўзимни йўқотиб қўйдим. Озодликдан нур эмган кўнглимни бу жойлардан қандай олиб кетиш ҳақида ўйлай бошладим.

Сиз бизга ҳуррият ҳақида улкан бир сабоқ бердингиз. Ишонч уйғотдингиз эртанги кунларга, уқубатнинг йўлларига етаклаб кирдингиз.

Сиз худди шу дамларда азиз хотираларингиз билан юзма-юз қолдингиз. Саида Зуннуновага ёзган мактубларингизни эсладингиз. Кўз ёшингиз қуюлар, аламли ўйлар сизни қийнарди.

Мен сизга қисмат ўқиган ҳукмдан норизо бўлдим. Шунча машаққатлар ортда қолган, осуда кунларнинг бирида, сиз ҳатто қамоқда ҳам унинг хаёли билан яшаган аёл ҳақида ўйлай бошладим. Ва бир ҳақиқатни англаб етдимки, у жуда узоқ яшади. Саидахонимсиз қамоқ лагерларида азоб чекаётганингизда, бутун умрини яшаб қўйган эди у.

Бундан йигирма йил олдин, отам Ҳамидулло ҳожи мулло Мусо ўғли менга сизнинг "Уфқ" романингизни келтириб бердилар. Мен салкам ўн йиллар чамаси, шу китобнинг жиннисига айландим.

1987 йилда сизга бағишланган бир шеър битгандим:

Уфқ сари интилдим, чопдим, йиқилдим,
Ғам-андуҳлар қамраб олди йиқилган чоғим.
Яна турдим, ҳайқириш-чун, ўрнимдан турдим,
Хазон бўлди, гулга макон, яшнаган боғим.
Лекин аччиқ тақдиримдан нолимадим мен,
Кўз ёшимни кўрсатмасдан дилдан йиғлардим.
Одамлар кўзида кулардим бироқ,
Бахтсиз эдим, тушларимда бахтни ўйлардим.

Мен бугун ўн етти ёшимда битган бу шеъримни топиб олдим. Нега бундай шеър ёзганимни эса тушуна олмадим.

Мен минглаб, миллионлаб дадажонлар Ватан ҳажрида куйиб, кул бўлиб, адо бўлганларини ўқиётиб, беихтиёр йиғлаб юбордим.

Сиз бизга, Ватанни севиш, озодликни қадрлашни ўргатдингиз..

Фаррух ҲАМРОЕВ

ҲАМКОРЛИК

Чет эл инвестицияси кўмагида корхона ва заводлар, янги иш ўринлари ташкил этиш орқали мамлакатнинг иқтисодий салоҳиятини юксалтириш — энг самарали усуллардан ҳисобланади. Бу ривожланган ва жадал суръатлар билан ривожланаётган давлатлар тажрибасидан ўтган ҳақиқатдир.

Бугунги кунда мамлакатимиз ҳукумати бу борада аниқ позициясига эга: "Ҳар қандай маҳаллий корхонанинг хорижий шериклари бўлиши шарт!" Таъкидлаб ўтиш лозимки, хориждан келган сармоядорларнинг самарали фаолият кўрсатишлари учун мамлакатимизда етарлича шарт-шароитлар яратиб берилган. Аввало, ўзаро тенг манфаатли ҳамкорликнинг ҳуқуқий меъёрлари ва молиявий асослари ишлаб чиқилган.

Хориж ишбилармонлари етти ўлчаб бирни кесадиганлардан. Улар энг аввало тинчлик-барқарорлик кафолатланган мамлакатгагина сармоя киритишга интилади.

Яратганга шукрки, юртимизда тинчлик-барқарорлик ҳукм сураяпти. Меҳнаткаш халқимиз, нодир табиий ресурсларимиз, ҳали очилмаган чексиз имкониятлар ҳар қандай тадбиркорни қизиқтириши табиийдир.

Айни вақтда юртимизда хорижлик сармоядорлар билан ҳамкорликда ташкил этилган талайгина қўшма корхона ва фирмалар муваффақият билан иш юритиб, давлатимизнинг иқтисодий қудратини ошириш ва ички-ташқи бозорни сифатли маҳсулотлар билан тўлдиришга муносиб улуш қўшмоқда.

"Помир-Шайх" "Ўзбек-ҳинд-америка" қўшма корхонаси ҳам шулар жумласига киради. Биз қўшма корхонанинг тижорат ишлари бўйича директори жаноб Муҳаммад Сами билан "Помир-Шайх" фаолияти ва истиқболи хусусида суҳбатлашдик.

МУҲАММАД САМИ: "ПОМИР–ШАЙХ" ЮКСАЛМОҚДА"

Ўзбекистонда хорижий сармоядорларга етарли қулайликлар яратилган

— Қўшма корхона 1994 йил 12 январда таъсис этилган. Кейинчалик ўзбек-ҳинд корхонамизга америкалик Муҳаммад Шикеб Анварий (у киши Лос-Анжелесда яшайди) жаноблари ҳам қўшилиш истагини билдирдилар.

Фаолиятимизнинг илк даврларида ички бозорни озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўлдиришга катта аҳамият бердик. Четдан келтирилган сифатли маҳсулотларимиз ўзининг харидоргирлиги билан донг қозонди. Аммо мустақиллигини қўлга киритган кўпгина давлатлар тарихидан маълумки, маҳсулот ишлаб чиқаришга аҳамият бермай туриб ривожланиш ҳақида гапириш мумкин эмас.

Маълум муддат савдо-сотиқ билан шуғуллангач, маҳсулот ишлаб чиқариш ҳақида бош қотиришга киришдик. Қайси йўналишда иш олиб борсак, кўпроқ манфаат келтирамиз? Ўзбекистон бозорида қайси маҳсулотга эҳтиёж катта? Шу саволларни биргалашиб ўйладик. Аввалига қурилиш учун кафель ишлаб чиқармоқчи бўлдик. Маҳсулот таркибини ўргангач, шундай хулосага келдикки, унга ишлатилиши лозим бўлган 19 турдаги қоришманинг ҳаммаси четдан келтириларкан. Буниси бизга тўғри келмади.

Болалар памперси, салфеткалар ишлаб чиқармоқчи бўлдик. Афсуски, буларга сарфланадиган материалларнинг ҳам бари четдан келтирилар экан. Ўйинчоқлар тикадиган фабрика очмоқчи бўлдик. Кўрдикки, бундай нарсалар Ўзбекистон бозорига ҳозирча тўғри келмайди.

Сўнгра 1996 йилдан тикув цехи очишга қарор қилдик. Эллик нафар ишчи ўрнига эга бўлган цехимизда асосан ташкилот, фирма ва корхоналардан тушган буюртмалар асосида кийим-кечаклар тика бошладик. Кейинчалик буюртма берувчилар камайгани, бунинг акси ўлароқ, тикув цехлари кўпайгани сабабли цехимизни ёпишга мажбур бўлдик.

Бизнеснинг ўзига хос инжиқликлари бўлади. Буни мен сизларнинг ҳолва деган билан оғиз чучимайди, деган нақлларингизга ўхшатгим келади. Шундай экан, ҳеч ҳам тушкунликка тушмай, имкон изладик. 1997 йилда қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқарамиз, деган қатъий тўхтамга келдик. Шу орада янги технология имкониятлари ва нархларини ўрганиш мақсадида Германия, Голландия ва Швейцарияда бўлиб қайтдик. Анчайин мулоҳазалардан сўнг Эрондан ғарб технологиясидан сира ҳам қолишмайдиган асбоб-ускуналар келтирдик.

Айни вақтда кичик фабрикамизда элликдан зиёд киши ишламоқда. Шинамгина пиццахонамиз ҳам доимо мижозлар билан гавжумч. Бу ерда ўзимиз ишлаб чиқарган маҳсулотларимизни сотишни ташкил этганмиз.

Эрондаги энг йирик фирмалардан ҳисобланган "Беҳшаҳр индастриал компони" ишлаб чиқарган маҳсулотларни имтиёзли равишда сотиш ҳуқуқини олганмиз. Иқтисод тилида айтадиган бўлсак, бу корхонани Ўзбекистондаги расмий дистрибьютор (distributor -ўз жамғармасига эга бўлган, ўзи сотиб олиш билан шуғулланувчи мустақил фирма, йирик фирманинг хорижий давлатдаги ягона вакили) ҳисобланади. Биз Эрондан "Ладан", "Настаран", "Баҳар" номли ўсимлик мойлари ҳамда қандорлатчилик ва музқаймоқ тайёрлашда ишлатиладиган палма мойи келтирамиз.Бу маҳсулотларни харид қилишга қизиққан барча ишбилармонлар биз билан ҳамкорлик қилишлари мумкин.

Ўтган йилнинг августида республика кўчмас мулк биржасининг Тошкент бўлимидан 5000 кв.м. тайёр қурилмаси бўлган 2,5 га. ер сотиб олдик. Ҳозирги вақтда бу ерда таъмирлаш ва жиҳозлаш ишлари кетаяпти. Режамиз бу ерда 2000 йил 1 сентябр кунида озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган янги фабриканинг биринчи навбатини ишга туширишдир. Худо насиб этса, янги фабрика 250-300 нафар кишини иш билан таъминлайди.

— У ерда асосан қайси турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни мўлжаллаяпсизлар?

—Бу — ҳозирча сир. Ишлаб чиқариш кўзда тутилаётган маҳсулотларимизни Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 9 йиллик тўйига тўёна қилмоқчимиз. Байрамда келганингизда ўзингиз бунинг гувоҳи бўласиз. Ўшанда бажонидил бошқа режалар ҳақида ҳам гапириб бераман.

Ишга тушириш мўлжаллаётган корхонада ўзига хос янгиликни қўллаймиз. Яъни, катта-катта цехлар бир нечта кичик цехларга бўлинади. Маҳсулот даврийлик асосида ишлаб чиқарилади. Тушунарли бўлиши учун мисол келтираман: ёғ маҳсулоти кўпроқ кузда, шакар пишиқчиликда, чой қишда, қандолат маҳсулотлари эса салқин куз ва қишда яхши сотилади.

Ана шу омилларни инобатга олиб режамиз бўйича ишчиларимизни универсал ишлашига эришмоқчимиз. Бунга кўра, бир киши нафақат қандолатчи, балки бошқа мутахассисликлар бўйича ҳам ишлайверади. Улар иш турини бозор талабларидан келиб чиқиб, мавсумий тарзда ўзгартириб туришади. Ана шу орқали корхонанинг бир кун ҳам тўхтовсиз барқарор ишлашига эришилади.

Ҳозирги кунда кўпгина давлат корхона ва ташкилотлари билан мутахассис кадрлар тайёрлаб бериш юзасидан музокаралар олиб бораяпмиз. Жумладан, Ўзбекистон Давлат стандартлаштириш қўмитаси ходимлари билан корхонамизга маҳсулот таркиби ва хусусиятларини назорат қила оладиган малакали химик ва биолог мутахассислар тайёрлаб беришга келишиб олдик. Бу мутахассислар корхона қошида ташкил этиладиган махсус лабораторияда хизмат қилишади.

Фабрикада 300 кишига мўлжалланган ошхона, алоҳида кийиниш ва ювиниш, дам олиш, кутиш хоналари қуриляпти. Унинг олдидаги бир гектар ерда гўзал боғ яратиш мақсадида шу йил Шредер номидаги боғдорчилик институтидан 600 туп мевали кўчат келтириб экдик. Бундан мақсад, худо насиб этса, келгусида ишчиларимиз оилаларининг мева-чевага бўлган эҳтиёжини бемалол ана шу ердан қондиришга эришишдир.

— Қўшма корхонанинг кеча ва бугунги молиявий аҳволини таққослай оласизми?

— Албатта, биз дастлаб икки жисмоний шахс ўзаро келишиб қўшма корхона ташкил этганимизда унинг Низом жамғармаси 1500 АҚШ долларидан иборат эди. Айни кунларда фойдаланаётган барча объектларимиз корхонанинг хусусий мулки ҳисобланади. Бундан ташқари 600 минг АҚШ доллари миқдоридаги низом жамғармасига эгамиз.

Мақсадимиз, фойдани фақатгина чўнтакка уриш эмас, унинг катта қисмини фаолиятимизни янада ривожлантиришга сарфлашдан иборатдир. Шу маънода янги фабрикага келтирилган асбоб-ускуна ва бошқа жиҳозларнинг умумий қиймати 500 минг АҚШ долларига тенг.

— Жаноб Муҳаммад Сами, ўзга юртда катта миқдордаги сармоянгиз бўлганидан чўчимайсизми? Умуман Сиз бизнес қилиш учун нега айнан Ўзбекистонни танладингиз?

— Мен учун кутилмаган ва қизиқарли савол бўлди. Нима десам экан, биринчи саволингизга жавоб шуки, аввало юртингизнинг тинч ва барқарорлиги, қолаверса, бу ўлканинг иқлими, табиий шароитлари бизга жуда ҳам яқин. Ўзбекистон шунга ўхшаш кўпгина жиҳатлари билан бизни ўзига тортди.

Сармоя масаласига келсак, Ўзбекистон ҳукуматининг мамлакатда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш юзасидан олиб бораётган ишлари бизни руҳлантиради. Аслида, давлатларнинг ривожланиш жараёни ҳам айнан иқтисоднинг ана шу қисми ҳиссасига тўғри келади.

Ўтган йили Қозоғистон Республикасининг Жамбул вилоятида савдо уйи очдик. Бундан мақсад ҳам маҳсулотимизнинг маълум қисмини савдо уйимиз орқали Қозоғистонда сотиб, Ўзбекистон валюта жамғармаси заҳирасининг ошишига ўз ҳиссамизни қўшишдир. Мамлакатингизнинг ҳар томонлама ривожланишига озгина бўлса-да улуш қўшаётганимиздан мамнунмиз.

— Фаолиятингизда қандай сунъий муаммоларга дуч келгансиз?

— Қўшма корхонамизда мавжуд масалаларни тезкорлик билан, ҳар қандай мажлисларсиз ечишга ҳаракат қиламиз. Аммо, бизнинг ишимиз билан боғлиқ бўлган айрим арзимас муаммоларнинг ҳал этилиши баъзи бир давлат корхоналарида кунларга, ҳафталарга чўзилади. Бу ҳол эскича, бюрократик иш юритиш тартибидан сақланиб қолган қолдиқлардан эмасмикин, деб ўйланиб қоламан баъзида.

— Жаноб Муҳаммад Сами, бойликка муносабатингизни билмоқчийдик...

— Юртингизда беш йилдан буён ишлайман. Эшитишимча, шўролар даврида ҳамма бир хил маошга ишлаган. Яъни бир дўконда ўн нафар сотувчи бўлса, кўп ишлайдиган ҳалолининг ҳам, иш бермайдиган қўли эгрисининг ҳам маоши бир хил бўлган. Албатта, бу нарса адолатдан эмас.

Аммо мол-дунёга ҳирс қўйиш ҳам иллат ҳисобланади. Масалан, судхўрлик нафақат мусулмон оламида, балки ривожланган ғарб давлатларида ҳам макруҳ саналади. Кўпчилик эса эътиборни пулни яхши ишларга сарфлашга қаратади. Масалан, у янги бир корхона очиш йўли билан ҳам ўзига наф келтиради, ҳам давлат бюджетини бойитишга ҳаракат қилади. Шундан келиб чиқиб айтадиган бўлсам, менимча, пул орттириш, бойлик топиш салбий хусусият эмас. Инсон бой бўлса, жамият ҳам бой бўлади.

— Самимий суҳбатингиз учун ташаккур!

Суҳбатни Н. АСЛОН ёзиб олди

Суратларни Бурҳон РИЗОҚУЛОВ олган

АЖАБО!

Таиландда мина портлашидан оёғи узилиб кетган фил боласининг оёғи жарроҳлик йўли билан даволаниб, протез ўрнатилди

АСРИМИЗНИНГ СЎНГГИ ЧОРАГИДА ЕВРОПАДА СОДИР БЎЛГАН ДАРЁ ФАЛОКАТЛАРИ

ГВАДАЛКВИВИР (Испания)

1998 йил апрелида шахта деворининг қулаши оқибатида 5 млн. куб токсик қолдиқ Гвадалквивирга тушиши натижасида Испания жанубидаги машҳур Донана миллий боғи мислсиз даражада зарарланди.

РЕЙН (Швейцария, Германия)

1986 йил ноябрида Балзеля яқинидаги "Сандоз" концерни омборига ўт кетиши оқибатида дарёга 30 тоннадан зиёд юқори даражадаги токсик кимёвий модда тушди.

Фожеа Рейн ҳавзасининг жиддий ифлосланишига ва ҳаддан ташқари кўп балиқ нобуд бўлишига сабаб бўлади.

РОНА (Франция)

1972 йилнинг сентябри ва 1976 йилнинг июлида Лион туманидаги дарёга "Пешине – Южин — Кюльманн" гуруҳлари заводининг катта миқдордаги токсик кимёвий моддалари ташланади.

360 тонна балиқ нобуд бўлди.

ВОЛГА (Россия)

Сув ресурслари бўйича бутун жаҳон комиссияси бу дарёни XXI асрнинг энг ифлос дарёси деб эълон қилди. Бу ерда айтарли ҳеч қандай йирик фожеа рўй бергани йўқ. Фақат ... Россия корхоналари ҳар йили ўзларининг минглаб тонна ишлаб чиқаришдан қайтган қолдиқ сувларини ташлаяпти, холос.

"Итоги" нинг 2000 йил 22 февраль сонидан олинди.

Ўзлигини англаб ет!
ҲУРРИЯТ
МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА
7 - 13 июнь
23 (176)-сон

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир Хуршид ДЎСТМУҲАММАД

Таҳрир ҳайъати: Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Амиркул КАРИМОВ, Абдуқаюм ЙЎЛДОШЕВ, Наим КАРИМОВ, Озод ШАРАФИДДИНОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. Телефонлар: 133-69-45, 136-53-63

Индекс:
Якка обуначилар учун — 233 Ташкилотлар учун — 234

«Шарқ» нашриёт- матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Зокиржон АЛИБЕКОВ
Топшириш вақти — 21.00
Топширилди — 18.00
Буюртма — Г - 225

Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин. Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Hurriyat kompyuter markazida terildi va sahifalandi. Sahifalovchi: Sh.SAYDALIYEV

ҲУРРИЯТ
МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

МУСИҚИЙ ТАБРИК

"Алло, "Ҳуррият"чилар, бу мен — Ёрип Тешаман. Сизлардан кўп хафаман. "Машъал"га ўхшаб ҳадеб юракни эзадиган оғирларидан беравермасдан, янгидан-янги, киши эшитганда ўз-ўзидан "жон" кириб кетадиганларидан ҳам беринглар-да, энди. Токайгача сарғайиб "мумтоз"идан тинглаймиз, э кечирасиз, ўқиймиз. Яна бир гап. Эртага кеннойинглар — Шарапатнинг туғилган кунийди. Шунга атаб Озоданинг "Кетма"сини берсаларинг. Мусиқий табрик ҳақини 100 пойиз тўлашга кафилман."

(Телефон орқали)

ТАҲРИРИЯТДАН: Қадрли Теша ака! Ўринли танбеҳингиз учун раҳмат. Илтимосингизни ҳам ерда қолдирмаймиз. Фақат шарти шуки, табрикка тўлайдиган пулингизга бир даста гул олиб, Шарофат кеннойимизни "Ҳуррият"чилар номидан қутлаб қўясиз. "Ҳуррият" ўзининг ашаддий мухлисларидан табрикка ҳақ олмайди.

Мана, марҳамат, бу гал Озода Нурсаидованинг "Кетма"си бўлади:

Кетма, ёнимдан кетма,
Кетма, жонимдан кетма!
Етсин сенга нолаларим,
Кетма, қалбимдан кетма!

(2 марта қайтарилади, охирида яна) кетма!

Л-А-Т-И-Ф-А-Л-А-Р

Иброҳим бин Адҳамга бой бир коса олтин келтирди.
- Буни биздан қабул қилсангиз.
- Мен фақирдан мол олмайман.
- Мен фақир эмишманми?!
Иброҳим бин Адҳам сўрадилар:
- Ҳозирги давлатингдан ўн баравар кўпроқ давлатга эга бўлгинг келадими?
- Албатта! — деди бой кўзлари чақнаб.
- Бу ҳолинг фақирлик бўлмай нима?! Бераётган нарсангга мендан кўра, ўзинг муҳтожроқсан!..

- Маша, сен йўқлигингда қўшнилар устингдан шунақа "мағзава" ағдаришдики!..
- Қўявер, йўқлигимда улар мени тепишса ҳам розиман!

Бир мажлисда комедиан Аддиа Жортардан:
- Касал одам нима қилиши керак? — деб сўрашганида, у:
- Дўхтирга боринг. Чунки дўхтир ҳам тирикчилик қилиши керак. Буюрган дориларини олинг, дорихоначи ҳам тирикчилик қилиши керак. Аммо зинҳор дорини ича кўрманг, чунки сиз ҳали тирикчилик қилишингиз керак! — деб жавоб берибди.
Мажлисда иштирок этаётган гўрков шарт ўрнидан туриб, ҳайқирибди:
Жортарга қулоқ солманг, дорини ичинг, чунки биз ҳам тирикчилик қилишимиз керак.

Бинафша ҚАЛАНДАРОВА
тўплади

АҚШ билан СССР бир вақтда Ойга учиш учун тайёргарлик кўрарди. Лекин барибир советлар биринчи бўлиб учишди. Уларнинг ортидан учаётган америкалик астронавтлар Ерга хабар йўлламоқда:
- Руслар анча илгарилаб кетибди!
- Хавотир олманглар, биз вазиятни кузатиб турибмиз.
Орадан бироз вақт ўтиб яна хабар келди:
- Сэр, руслар аллақачон Ойга етиб боришди ва уни қизилга бўяшмоқда.
- Ҳаммаси режа бўйича кетаяпти.
- Биз Ойга етиб бордик, у тўлиқ қип-қизил қилиб бўялган.
- Тўлиқми?
- Ҳа...
- Энди оқ бўёқни олинглар-да, Ойнинг бутун юзи бўйлаб "COCA-COLA" деб ёзинглар!

Ғовғаза

"Тунги капалак"лардан ҳам солиқ олинаётганмиш

Ташриф

"ҲУРРИЯТ" "ЭФИР"ИДА "ЁШЛАР" РАДИОКАНАЛИ !

Наргиза: "Машҳурликни ёқтирмайман" деса Ғайратбек: "Ғамларни менга бер, ғамларни менга" демоқда

Ёшлар радиоканали бугун 2 ёшга тўлди. Бир қарашда арзимасдек кўринган шу оний давр ичида у катта тажриба ва ашаддий тингловчиларига эга бўлиб улгурди. Дастлаб Тошкент шаҳри ва пойтахт вилояти сингари яқин ҳудудларни қамраб олган радиоканал бугунги кунда нафақат республикамизда, балки қўшни республикаларда ҳам севиб тингланмоқда. Кези келганда тан олиш лозимки, мазкур канал эшиттиришларини барча ўқишу ишини йиғиштириб қўйиб, тинглайдиган мухлисларини учратганмиз. Бундай ҳолатнинг деярли одатий тус олганлигини инобатга олсак, "Ёшлар радиоканали: доимо ҳаракатда ва ҳамиша замон билан ҳамнафас" шиорини нақадар оқлаётганлигига яна бир бор ишонч ҳосил қиламиз.

Ёшлар радиоканали бошловчиси Наргиза Болтабоева ва гуруҳ раҳбари Ғайратбек Мажидовлар — газетамиз меҳмони. Бу ёш ижодкорлар радиомухлисларга яхшигина таниш бўлса-да, улар ҳақида қисқагина маълумот бериб ўтишни лозим деб биламиз.

Наргиза радиода бошловчилик қилиши билан бир вақтда Низомий номидаги Тошкент Давлат Педагогика университетининг ўзбек тили ва адабиёти факультети 5-босқичида таҳсил олади. "Ўхшаш қўшиқлар", "Театр ва замон" эшиттиришларининг муаллифи.

Ғайратбек Ёшлар радиоканалида гуруҳ раҳбари бўлиши билан биргаликда ЎзМУ аспирантурасида илмий изланиш олиб бормоқда. Ёш шоирнинг "Гулсанам" номли илк шеърий китоби 1997 йилда нашрдан чиққан. "Ҳеч кимга ўхшамайсан..." шеърлар тўплами эса яқин кунларда дунё юзини кўради.

МУХБИР: Сизларни "Ёшлар" радиоканали билан боғлаган нарса нима?

НАРГИЗА: Мактабда ўқиб юрган кезларимдан радионинг "Маориф ва тарбия" таҳририятига қатнардим. Ўшанда дугоналаримиз билан "Келажак тонги" ва бошқа эшиттиришларни олиб борардик. Университетнинг 3-босқичида таҳсил олаётган кезларимда Ёшлар радиоканали ташкил этилди. Бу ерга иш сўраб келганимда устозимиз Султонпошша опа Ёқубова ҳеч иккиланмай бошловчилик ўрнига ўтказиб қўйганлар. Шу-шу бўлдию, у кишининг ишончини оқлашга ҳаракат қилиб келяпман.

ҒАЙРАТБЕК: Талабалик йилларимда менда радиожурналист бўлиш истаги умуман бўлмаган. Дастлаб матбуотда, телевидениеда, сўнгра радиода амалиётни ўтаганман. Радиодаги амалиёт натижаларидан келиб чиқишган бўлишса керак, Султонпошша опа Ёқубова ва Шодиёр Ҳазратқуловлар Ғайратбек, бизда ишламайсизми, деб ишга таклиф этишган. Ёшлар радиоканали ташкил этилгунга қадар "Нафосат", "Изтироблар туҳфаси", "Қишлоқдаги тенгдошим" ва бошқа эшиттиришларни тайёрлардик.

МУХБИР: Назаримда, кейинги вақтларда эшиттиришларингизда кўпроқ қўшиқчиликка "ён" босилаётгандек. Бу ҳолда "Ёшлар" радиоканалининг бошқа дам олиш каналларидан фарқи қолмайди-ку.

ҒАЙРАТБЕК: Аввало, радио магнитофон эмас. У фақатгина дам олишга хизмат қилмайди. Радио бир жиҳатдан матбуотдир. У омма фикрини, жамоатчилик муносабатини, нуқтаи назарини шакллантирувчи восита ҳамдир. Иккинчи томондан, улар қанча кўпайса, шунча яхши.

Тўғри, бир қарашда куй ва қўшиққа ажратилаётган вақт кўпроқдек кўринади. Аммо радио ҳафта давомида тинглаб кўрилса, жамиятнинг барча соҳаларга эътибор қаратилаётганлигини пайқаш қийин эмас. Ҳуқуқ, адабиёт, театр, мудофаа, тарих, тил, маданият... охири кўринмайди.

МУХБИР: Фаолиятингиз давомида вазиятдан ташқари ҳолатлар ҳам бўлганми? Бошловчи кўпроқ кимлар билан ишлайди, ва сизнингча, нималарга эътибор бериши зарур?

НАРГИЗА: Фикрингизни тушундим. Бир гал матн ўқиётганимда чироқ ўчиб, лаҳза ўтмай яна ёнган. Аммо келган жойидан давом эттира олганман. Бизнинг эътибор беришимиз лозим бўлган жиҳатлардан бири ҳам шу.

Телефон орқали мулоқот, савол-жавобларда эҳтиёт бўлишга ҳаракат қиламиз. Телефон улангандан кейин режиссёримиз овозни текшириб кўрадилар. Агар сифатли бўлсагина эфирга улайдилар.

Бизнинг иш жараёнимиз, мусиқа муҳаррири, режиссёр ва бошловчи учлигидан иборат. Ана шу учлик бир-бири билан келишиб ишлаганда эшиттириш тингловчиларга яна ҳам ёқимлироқ таъсир қилади.

МУХБИР: Ғайратбек, ўзингиз тайёрлайдиган эшиттиришлар хусусида ҳам батафсил тўхталиб ўтсангиз. Назаримда уларнинг сафи сўнги вақтларда бироз кенгайди. Бу ҳолат сифатга салбий таъсир этмайдими?

ҒАЙРАТБЕК: Халқимиз куй-қўшиқнинг шайдоси. "Куйларим осмон" мусиқий дастурини ана шу нозик жиҳатдан келиб чиққан ҳолда тайёрлайман. Унда қўшиқчилар билан суҳбатлар уюштиришдан ташқари, оддий деҳқондан тортиб, муҳандису ишчи, адибу шоирнинг мусиқа, қўшиқчилигимизнинг бугунги аҳволи тўғрисидаги фикрларини бериб борамиз.

Йигирма дақиқани ўз ичига оладиган "Сиймо" эшиттиришида ўзбек рассомлари, актёрлари, фан арбоблари, қўйингки ҳар қандай соҳанинг етук вакиллари ҳаёти, хотираси ва меҳнат фаолияти, руҳий олами хусусида сўз юритамиз. Зеро, маданиятимиз, фанимиз ва санъатимизни қадрлаш биз ёшлар учун ҳам фарз, ҳам қарздир.

Ўттиз дақиқадан иборат бўлган "Мангулик диёри"да фақат ва фақат ҳазрат Алишер Навоий ижоди ва фаолияти таҳлил этилади. Унда таниқли навоийшунос олимлар, тасаввуф билимдонлари билан мулоқот қиламиз. Бу эшиттириш орқали Навоий ҳазратларини бир қадар теранроқ англашга, англатишга ҳаракат этамиз.

Ўзим яхши кўрадиган эшиттиришлардан бири бу -"Адабий жараён". Ўз номидан кўриниб турибдики, унда бугунги адабий жараённи таҳлил этамиз. Унда адабиётда характер яратиш, адабиётда мангулик ҳодисаси каби қатор мавзулар атрофида шоир ва ёзувчилар билан юракдан суҳбатлашамиз, баҳс ва мунозаралар уюштирамиз.

Эшиттиришларнинг кўплиги уларнинг сифатига салбий таъсир қилиши масаласига келсак, менимча, бу ҳам журналистнинг ўзига боғлиқ.

Мен ишимни яхши кўраман. Яқинда яна янги дастурлар тайёрлаш ниятим ҳам йўқ эмас.

МУХБИР: Иш вақтида танбеҳ эшитгансизми? ...кимдан?

НАРГИЗА: Режисёримиз Рустам ака Расуловдан тез-тез танбеҳ эшитиб тураман. "Қоматингни тик тутиб ўқи", "Сенда кайфият етишмаяпти", "Жонли-жонли ўқи" лардан анча-мунча нарсани ўргандим.

МУХБИР: Суҳбатимиз аввалида "ёшлигимдан теливеденияда диктор бўлмоқчи эдим" дегандингиз. Бугун сизни телевидениядан таклиф этишса, борармидингиз?

НАРГИЗА: Йўқ. Мен радиода кўплаб дўстлар орттирдим. Жамоамиз аҳил. Ҳозир ёшликдаги орзуимдан воз кечганман. Менга машҳурлик керак эмас.

Ф.КОМРОН
суҳбатлашди

КУПОН
"ҲУРРИЯТ"
&
"ЁШЛАР"

Диққат! Диққат!

Газетамизнинг қадрли муштарийлари! Қуйида берилаётган саволимизга биринчи бўлиб жавоб топсангиз, "Ёшлар" радиоканалининг махсус совғасига эга бўласиз.

"Йил" одатда вақт ўлчовини билдиради. У масофани ҳам билдириши мумкинми? Қайси ҳолатда?

Эслатма: саволларга жавоб топгач, 4 кун ичида мазкур купонни "Ёшлар" радиоканалига топширишингиз шарт!

НАРГИСЛИ МАНЗИЛЛАР

туркумдан парча

Гуллар кўнгилларнинг қарзимас, гулим,
Битта шивирингга арзимас, гулим,
Сендан бошқалари орзумас, гулим,
Ғамларни менга бер, ғамларни менга.

Ҳали айтилмаган аҳдлар келади,
Самога интилган шаҳдлар келади,
Айланиб, ўргилиб бахтлар келади,
Ғамларни менга бер, ғамларни менга.

Сен куйсанг, қуёш ҳам кулга айланар,
Сен суйсанг, юрагим гулга айланар.
Бу диллар ҳали бир дилга айланар,
Ғамларни менга бер, ғамларни менга.

* * *

О, муаттар нилий нигоҳлар,
Бунча дилбар наргисий чеҳра,
Менми, сени асрашим даркор,
Сен ҳам мени асрашинг керак.

Тутдим кўзим ҳовучларида,
Мана кундай порлади юрак.
Руҳимда рақс довушларингдан,
Сен ҳам мени асрашинг керак.

Қара қалбга бормоқда қалбим,
Қанча азоб йўлларда бешак.
Бир эркалаб қўй, даҳри қадим,
Сен ҳам мени асрашинг керак.

Дилдай оппоқ орзулар қилдим,
Нораста тонг — нораста гўдак.
Кўнглимни кўк тоқига илдим,
Сен ҳам мени асрашинг керак.

О, муаттар нилий нигоҳлар,
Бунча гўзал наргисий чеҳра.
Менми, сени асрашим даркор,
Сен ҳам мени асрашинг керак.

* * *

Бизсиз бахтга кетганлари ёлғон гулнинг,
Гарчи биздан кўнгиллари қолғон гулнинг.
Юраклари мустаҳкам бир қўрғон гулнинг,
Бизсиз бахтга кетганлари ёлғон гулнинг.

Дунё шундай камлари ҳеч тўлмайди, дил,
Йўқ, япроқлар сарғаймайди, сўлмайди, дил,
Қалбларида умидлари ўлмайди, дил,
Бизсиз бахтга кетганлари ёлғон гулнинг.

Тўлқинларга банди сузар, ахир, кема,
Шамолларга тўлқин нима, тошқин нима.
Ўзингни ҳам, мени ҳам, дил, кўп қийнама,
Бизсиз бахтга кетганлари ёлғон гулнинг.

Бизсиз бахтга кетганлари ёлғон гулнинг,
Гарчи биздан кўнгиллари қолғон гулнинг.
Юраклари мустаҳкам бир қўрғон гулнинг,
Бизсиз бахтни топмоқлари ёлғон гулнинг.

Ғайрат МАЖИД

ГАЗЕТАЧИЛАР ҲАЁТИДАН

"МУСОБАҚАДОШ ДУГОНАЛАР"— ЙИГИТЛАР

...Эрталаб ишга келиб, барчамиз "тахта" бўлиб қолдик. Не кўргуликки, почтачи ташлаб кетган газетамизнинг биринчи саҳифасида ўқловдай-ўқловдай қилиб ёзилган "Мусобақадош дугоналар" сарлавҳаси остидаги расмда иккита забардаст сувчи йигит тиржайиб турарди. Эҳ, аттанг, ҳозир газета қўлингга бориб текканидан сўнг бундай илжайишлардан асар ҳам қолмас-ов, сенда, деган гаплар беихтиёр кўнглимдан ўтди.

Муҳаррир барчамизни "летучка"-га йиғди. Биринчи навбатда почтага телефон қилди, минг афсуски, газета тарқалиб кетган экан.

Хатонинг келиб чиқиши бундай бўлган экан: бир янги ўқитувчини кадр етишмаслигидан ишга олгандик. Ўша куни навбатчилик қилибди. Дугоналар расми хира чиққанлиги учун олиб ташланиб, сувчи йигитларники қўйилибди. Лекин расмнинг устидаги ўқловдай ёзувларни ҳам ўзгартириш кераклиги янги мухбирнинг эсига келмабди. Муҳаррирда айб йўқ экан. У газетани чиқаришга расмлар нусхаси ёпиштирилмаган ҳолда қўл қўйган. Хуллас, мухбирликнинг нонини ейишга ҳавас қилган янги ходимга битта "строгий виговор"ни ёпиштирдик. "Разбор"-ни эндигина тугатиб, ўз ишимизга машғул бўлмоқчи бўлиб тургандик, эшик зарб билан тарақлаб очилиб, расмдаги икки забардаст йигит кириб келди-ку!

- Сизларни ҳозироқ судга берамиз, газета орқали ҳақорат қилганингиз учун!

Улар барчамизни суд-пудсиз ҳам бир ёқли қилиши мумкинлиги важоҳатларидан кўриниб турарди...

Бундан ҳам бешбаттари йигирма йилларча олдин бўлиб ўтганди. Хоразм вилоят матбуот бошқармамизнинг Аксёнов деган бошлиғи бўларди. Ўша "эконом" бўлади деб 4-5 та район газеталарини бир жойда чиқадиган қилди. Бир ўйлаб кўринг, эрта тонгдан муҳаррир, масъул котиб, навбатчи ва мусаҳҳиҳ машинага ўн литр бензин солиб 40 километрлик йўлга чиқамиз. Типографияда иш ярим кечагача чўзилиб кетади. Аслида газета босилиб бўлгунча навбатчи ҳар дамда кўздан кечириб, назорат қилиб туриши керак. Биз эса ярим кечадан сўнг бахт-таваккал деб уйга қайтдик. Эрталаб ишга келаётиб юрагим бир ҳадикни сезди. Сезгим алдамаган экан, таҳририят эшиги олдида райкўмнинг одамлари, ҳаммаси қаттиқ ташвишда, ҳаяжонда. Дарров етказишди, билсам қишлоқ хонадонларига минглаб "Ленин ўли"лар тарқалиб кетган экан. Хоразм вилоят Боғот тумани компартиясининг органи номи "Ленин йўли" эди-да. "Клише" синиб кетганми ёки устига бир нима ёпишганми, "й" ҳарфи йўқолиб қолган. Бир тасаввур қилинг, коммунистик партиянинг айни гуркираган пайти, мен шўрлик келиб-келиб шу сонга навбатчи бўламанми?! "Разбор" ниҳоятда катта бўлди, вилоят компартиясидан бўлим мудирлари зудлик билан етиб келишди.

Ленин-ку, ўша вақтда ҳақиқатан ҳам ўлган эди-ку-я, лекин унинг ўлиги ҳам бизни шунчалик азоблаганди.

Шавкат БОЛТА,
журналист

...ОҒРИҒИ ЎТИБ КЕТДИ

Кинотеатрда чиройли фильм намойиш этиларди. Зал одам билан лиммо-лим. Бўш ўриндиқларни учратмайсиз. Эшмат ака хотини Дилфуза опа билан ёнма-ён ўтиришарди. Унинг чап томонида эса Толмас ака. Шу тоб Эшмат аканинг ичи қаттиқ оғриб қолди. Хотинининг қулоғига пичирлади.

— Хотин, мазам қочаяпти. Қорин чатоқ. Юр, кета қолайлик.

— Дардга бебардошсиз-а, хўжайин. Сал чиданг, ўтиб кетади.

— Сабр қилиб бўлмайдиганига йўлиқибман, тушунсанг-чи!..

— Фильмнинг қизиқ жойи келганда-я!

— Бу ёғи ундан ҳам қизиқ бўлиб кетади ҳозир.

Оғриқ тобора кучайди. У энди асло чидаб туролмасди... Қўшниси Толмас ака атрофига беҳаловат боқди. Шу маҳал экранда юк ортилган вагонлар кўриниб қолди. Толмас ака ёнида бўшашиб ўтирган Эшмат акани ниқтаб:

— Эшматбой! Вагонлар гўнг ортиб кетаяптими дейман. Атрофни мунча ёқимсиз ҳид босмаса.

Эшмат ака сесканиб кетди. Етмаганидек, хотини Дилфуза ўгирилиб эрига гап қотди:

— Намунча энди! Ўтиб кетади, дедим-ку!

— Яна бир оз сабр қилсам, биласанми?..

— А!!!

— Эй-й-й, вой! Вой!.. Айтгандим-ку сенга!

Ҳабибулло АБДУЛМАЖИД

Афоризм

Тамаки - никотин,
Никотин - заҳар,
Заҳар - ўлим,
Ўлим - уйқу,
Уйқу - ором!

Ўрнида

Ҳурматли отажонимиз Рашид ҒОИПОВ!

Сизни 50 ёшга тўлишингиз муносабати билан чин қалбдан муборакбод этамиз. Сизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик, ишларингизда улкан муваффақиятлар тилаймиз.

Умр йўлдошингиз Шоирахон ва фарзандларингиз

КРОСС+ЧАЙНВОРД

Кроссчайнворд қоидасига кўра сўзлар ўзаро кесишиб чайнворд ҳолатида боғланиб боради.

БЎЙИГА: 1. Ҳафта куни. 2. Сидирға қизил ип газлама. 3. Мева. 4. Ўрта Осиёлик математик, астроном. 5. Оғир, мушкул, танг. 6. Эрта тонг. 7. Бухоро вилоятидаги туман. 8. Қизлар исми. 9. Ноёб гулловчи субтропик ўсимлик. 10. Футбол термини. 11. Қатъий сўров. 12. Туғма аломатли қиз болага қўйиладиган исм. 13. Ўтмишда пойтахтдаги қаср. 14. Шоир Тўра Сулаймон достони. 15. Тикувчи. 16. Европадаги давлат. 17. Чўл ўсимлиги. 18. Тунги соқчи. 19. Кийим, уст-бош. 20. Инглиз ҳажвчиси, "Гулливернинг саёҳатлари" китоби муаллифи. 21. Ўзбекистон халқ шоири, "Нидо" асари муаллифи. 22. "Жоконда" портретини яратган итальян рассоми. 23. Тан олмаслик.

ЭНИГА: 24. Республикамиздаги қадимий шаҳарлардан бири. 25. Биринчи ўзбек кинооператори. 26. Машҳур ҳинд киноси. 27. Балиқчилик аҳамиятига эга бўлган Мирзачўлдаги кўл. 28. ...? — ўн икки ой (Мақол). 29. Ўқиш орқасидан орттирилган билим. 30. Абадий, умрбод. 31. Самарқанд вилоятида 1973 йилда ташкил топган шаҳар. 32. Хотин-қизларнинг кийим устидан осиладиган безаги. 33. Шахмат термини. 34. Ширинлик тури. 35. Ўрта Ер денгизидаги орол. 36. Палакли, шапалоқ баргли полиз ўсимлиги. 37. Қадимий ўлчов. 38. Қашқадарёдаги туман маркази. 39. Республикамиздаги тоғ-ўрмон қўриқхонаси. 40. Ҳўл, шилта. 41. Сайроқи қуш. 42. Олдиндан бериладиган иш ҳақи. 43. Уй-рўзғор буюми. 44. Мусиқий куй йўли. 45. Америка шахматчиси. 46. Электр заряди бўлган атомлар группаси.

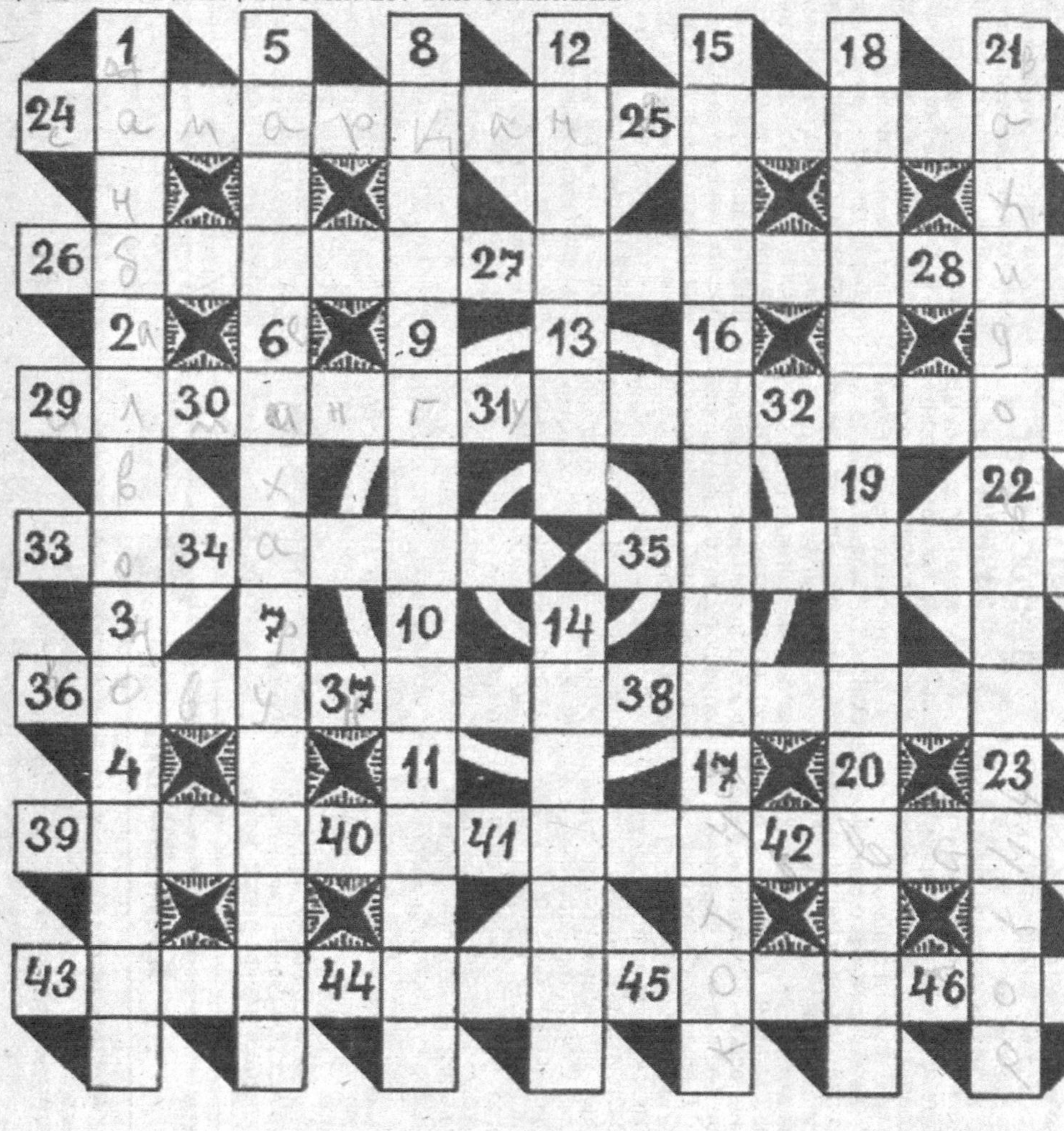

Тузувчи: Анвар МИРЗАЕВ

ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ!

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети

"ИРФОН"

ўқув-ишлаб чиқариш шўъбаси арабча, форсча, инглизча ва бошқа тилларда амалий сўзлашув курсларига қабул эълон қилади.

Шунингдек, компьютер ва бошқа касб-ҳунар курслари ҳам мавжуд.

Манзил: Тошкент шаҳри, Бобур кўчаси, 9-уй, 57-хона. Ўзбекистон Миллий университети журналистика факультети биноси.

Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 253-мактаб томонидан 1999 йил 19 июнда Мамадалиев Уткир Юлдашевич номига берилган O'R-A 570555 рақамли шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли бекор қилинади

Утерянный патент № 1012010 выданный по решению Юнусабадского хокимията на имя Нигматова Ахмаджона Машрабжоновича 1.05.2000 считать недействительным